

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na doma 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v «Zvezdi».

Izhaja vsako soboto

zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inzerati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za pet-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Klerikalni gospodarski polom na Koroškem.

Da bi prišla do politične moči na Koroškem duhovščina, ustanovili so le ti pred devetimi leti osrednjo blagajno koroških kmetijskih zadrug, katere namen je bil, služiti malim kmečkim posojilnicam-rajfajzenkam, da nalagajo pri njej svoje denarje plodonosno, oziroma da si jih tudi od nje zposodijo, če prideje v denarne stiske.

V tej denarni centrali so hoteli osredotočiti denarje koroških kmetov, da bi zopet s temi denarji ravno te koroške kmete dejali pod klerikalni jarem in usuzojili politično duhovščini.

Naravno, da so imeli prvo besedo vedno im zgolj le mladi, politično delujoči kapelani, katerih voditelj je bil neki Weiss, poznejši deželni poslanec.

Da tak duhovnik, kateri se je le učil brevirja, ne razume denarnih in kreditnih operacij, bode čisto jasno in razumljivo, kajti ravno denarne transakcije zahtevajo previdnih in na denarnem polju izvežbanih mož.

Prislo je res tako daleč, da se jo ti duhovniki zavozili in sicer grozno zavozili, tako da ne morejo iz blata ter si ne vedo pomagati, posebno še, ker jo je ravnatelj monsignor Weiss te denarne centralne blagajne popihal, da nihče ne ve kam in ker je dalo zapreti državno pravdnitvo drugega duhovnika monsignorja Kajzerja.

Nastala je grozna zmešnjava med duhovniškimi krogi, pričele so se tožbe, in sicer v taki meri, da je tožen vsled denarnih koroških škandalov celo celovški nadškof dr. Kahn in članice te blagajne, koroške posojilnice so pričele dvigati denar, ker ga ljudstvo zahteva, a odgovor so dobile, da jim ni mogoče izplačati njih lastnega denarja.

Da je ubogo kmečko prebivalstvo v strahu za svoje s trudom prihranjene groše, bode pač razumljivo, ker nemški listi primerjajo ta škandal na Koroškem kar «panamskim sleparijam», katere so

se vršile pred leti v Ameriki s francoskim denarjem. Na Koroškem, kakor pravijo, so zgubljeni milijoni prihranjenega denarja od revnega prebivalstva, katere so zagospodarili duhovniki v zvezi s sleparskimi Italijani, kateri so se oprijeli raznih neplodnošenih podjetij.

Da bode vsakemu jasen «panama škandal» na Koroškem, hočemo opisati to čedno gospodarstvo nekoliko natančneje.

Na Koroškem je duhovnik Kajzer, pod imenom «oče sirot», kateri je nabiral milodare za kruhe sv. Antona, da je s temi denarji ustanavljal zavode za mladino. Ker ni mogel dovolj denarja nabrati, se je pričel spuščati v denarne in gospodarske spekulacije, da bi dobil denarja za svoje zavode. Zvezal se je z nekima Italijanom, po imenu Palese, kateri sam ni imel premoženja, ter sta pričela veliko in obsežno lesno kupčijo. Nato sta se poprijela premogokopa pri Trebčalu, zidala sta pivovarno sv. Antona v Feldkirchnu in hotel sv. Antona ravnotam. Podjetja se niso rentirala in nekatera so imela celo naravnost izgubo.

Ker sama nista imela premoženja, sta iskala denar na posodo. Kolikor so dovolile banke in hranilnice na vrednost nepremičnin, t. j. posestev, ni zadostovalo. Pričela sta lov na denar z menicami, katere so podpisovali razni cerkveni dostojanstveniki in klerikalna društva.

Že v juliju letošnjega leta so se pokazale težkoče, ker so zapadle razne menice in so bile iztožene. Klerikalni listi so takrat pisali in tolašili javnost, da ni nobene nevarnosti, da je tvrdka Kajzer & Palese, kakor se je oficijelno imenovala, samo v hipni denarni zadregi, iz katere se kmalu izkoplje. Hlnavstvo teh klerikalnih listov se spozna, da je ravno v tem času, ko so tako pisali in mirili javnost, baje ravno tiskovno društvo sv. Jožefa, katere izdaja klerikalni dnevnik «Kärntner Tagblatt» dalo zarubiti vse premakljivosti in pohištvo tvrdke Kajzer & Palese. In ob tem času sta se vknjizila

na posestva te tvrdke dva brata monsignorja Kajzerja za 470.000 K in zopet dva brata Palese za 420.000 K, od katerih je bilo znano, da so brez imetja.

Sadaj je znano, da ima tvrdka Kajzer in Palese dolgov za 4 milijone kron in vrednost posestev, premogokopa, hiš i. t. d. bode iznašala v slučaju prisilne prodaje v najboljšem slučaju en milijon kron. Vse drugo bode zgubljeno, posebno bode izgubljena terjatev osrednje blagajne koroških kmetijskih zadrug, katere znaša brez obresti 1.900.000 Kr. Izgubiti dva milijona kmečkih, s žuljavimi rokami pridobljenih denarjev vsled slabega, neprevidnega in neopravičljivega gospodarstva, je nekaj silnega. Vsled tega je gospodarski kakor politični klerikalizem na Koroškem pokopan in ljudje duhovščini nič več ne verjamejo. Pravijo, da je zgubljenega tudi več denarja Slovencev in slovenskih posojilnic, kar bode zopet v neizmerno naredno škodo koroških Slovencev, ker izrabljajo to nesrečo nemški narodnjaki v svojo korist.

Da mora biti resnično klerikalna gospodarska organizacija na robu propada, kaže tudi to, ker je tudi klerikalna nižjeavstrijska osrednja zadružna blagajna, katere je Koroški posodila večje zneske, tožila le to in še poroke, katere se: benediktinsko-oliventianski samostan sv. Jožefa v roke predstojnika Jožefa Eggra; tiskovno društvo sv. Jožefa za Koroško v roke duhovnika Weissa in knezoškofa dr. Jos. Kahna za menični dolg po 111.822 78 K.

Najlepše je to, da centralna blagajna po pravilih ni smela posejati posameznikom, temveč samo posojilnicam, katere so njene članice. Ravnatelj monsignor Gabrijel Weiss pa je posodil duhovniku Kajzerju za njegova podjetja denar po dva milijona kron brez dovoljenja odbora, te se pravi, kar na svojo roko. In zato jo je ta duhovnik tudi popihal, pravijo, da s premoženjem 300.000 K, da nihče ne zna kam!

PODLISTEK.

Nadporočnik Čeč.

Humoreska. Spisal Jos. Premk.

Vsak, ki ga je poznal, je imel o njem drugačno mnenje. Nekateri so dejali kar po domače, da je trapast, drugi pa so menili, da je zvit in prekanjen.

Naj že bo prave prvo ali drugo, resnica je, da je bil gospod Čeč nekdanj nadporočnik. Kako je došel do te časti, je zagonetna stvar. No, takrat je namreč bilo, ko so služili naši fantje cesarja tako dolgo, da so bili sposobni samo še za berakto palico. Drugačni časi se bili in zato je verjetno, da se je povzpel gospod Čeč do nadporočnika. Danes nosi že osmi križ, a vendar se še z veseljem spominja tistih časov, posebno ob kupici vina. Zgovoren je možakar in nič ga bolj ne razveseli — ako ga kdo pozove:

«Gospod nadporočnik!»

Potem pa se prične na dolgo in široko čudna zgodovina njegove smešne mladosti, ki se konč vedno navdušeno:

«Tako je bilo, sakramokra! Junaki smo bili, danes pa smo mahudre, da me je sram, ako pogledam po sebi in se spominam svoje nekdanje prevršene časti! Zivie, Radecki!»

Nekoč, ko je bil že čez mero «sladko gimjen», sem ga povprašal, kaj je bilo vzrok, da ni ostal še dalje pri vojaki.

Sivi možakar me pogleda z nekima topim namrehom in se obliane po redkobrkati zgornji ustnici, nato pa mi odvrne:

«I, kako ste vendar čudaski! Premoder sem bil, pa so me odpustili, vrag jih vzemi! Danes bi moral biti že general ali pa še kaj več! Rdeče porto bi nosil in polne prvi zaslužnih križcev, ampak, sakramokra, gobasta in na vse načine pohabljena je morala biti tista zvezda, pod katero sem se rodil! Naj bo za duše v vicah! Torej vidite, nesrečen sem bil zaradi svoje modrosti. Ko sem bil še navaden prostak, me je imel moj stotnik najraje. Debel je bil ta možakar, kakor sv. Tomaž Akvinski, kateremu so morali izrezati mizo v obsežnem kolobarju, da je zamogel vsled preobilnega trebuška do jedi in pijače. No, moj stotnik je bil še vse huje! Bog mu daj vesela nebesa, trem konjem je zlomil hrbitišče. Zahreščalo je malo, ko je sedel nanj in — reski! — pa je sedel na tleh, na vsaki strani pa pol konja. Veliko škode je napravil regimentu, no, naposled so mu dali žrebca, kakršnega se nisem videl do tedaj. Velik je bil, bog pomagaj, ko je šel po ulici je gledal brez težave skozi okna v prvo nadstropje. Kadar pa je dirjal, se je tresla zemlja, kakor se pravi v tisti pesmi:

«Cel svet se je tresu,
k' je Jezus kriš nesu!»

No, tistega ni polomil, ampak bolje bi bilo, da bi ga, ker vsi vojaki so imeli z njim težave. Naposled sem ga dobil v varstvo jaz in kmalu sem ga naučil vojaške spokornosti. Treščil sem ga parkrat s kolom čez butice, da se je zverina kar upogail in kmalu je pozabil na vse spolne muhe. Da vse to mojemu stotniku še ni bilo dovolj, sem mu vedno moral pomagati tudi na konja. In pomislite, tako nečloveško pezo spravljati na tako velikanskega žrebca. Menda sta tehtala oba enako!

Nekoč je bil zbran na dvorišču ves polk z generalom vred. Vsi častniki so bili že na konjih, samo nas stotnik se je še žalostno oziral na visoko žrebčevo hrbitišče. Vedel sem, da zopet pokliče mene, in resnično!

«Dobro mi pomagajte, saj vidite, kako se posmehuje in muza general,» mi je šepnil in stisnil v roko en cel tolar.

— Sakramokra — sem si mislil — sedaj je pa treba napeti vse moči.

Ampak bolje bi bilo, da sem jih samo polovico, ker zagual sem debelušnega stotnika na konja s tako silo, da je telebnil na drugi strani na tla.

Dvakrat je brcnil in je postal hladen, drugi dan smo ga pokopali. Bog mu daj mir in pekoj!

Kako delajo klerikalci, vidimo zopet, ker imajo iz posojila od te denarne centrale oliventanski samostan, društvo sv. Jožefa itd., kateri zopet pri tvrdki Kajzer & Pelese ali dobro stoje (žirirajo) ali pa imajo celo vknjižene dolgove (društvo sv. Jožefa nad 200.000 K). So na oni strani dolžniki centralne zvezne blagajne, na drugi upniki tvrdke Kajzer & Pelese.

Brezmiselno posejevanje se kaže, da so posedile tri slovenske župnije koroške društvu sv. Jožefa 14.700 K, t. j. temu društvu, katero je skoro tudi bankrotno.

Ni čuda, da vse beži od teh sleparij in celo koroški knez nadškof bi se rad znebil poročstva za falirano tvrdko.

Ta nezgoda nas uči, da bodimo Slovenci, posebno Kranjci, previdni pri denarnih spekulacijah. Tudi na Kranjskem se zida z denarjem, katerega kmetje shranijo v farovške posojilnice. Zidajo se elegantni, velikanski «Katoliški in društveni domaovi», katere posejejo in dovoljujejo denar hranilnice, pri katerih imajo gospodje župniki in kapelani glavno besedo.

Zna nastati tudi na Kranjskem tak polom. Kmet, glej, komu zaupaš svoje prihranjene vinarje, da ne bodeš enkrat zdihoval in jokal, če te gospodje duhovniki tako zapeljejo, kakor so oni zapeljali koroške kmete.

Šinkovčev sveder za škofje-loške farane.

Iz Škofje Loke, 1. septembra.

Iz zadnje številke «Gorenjca» so se naši čitatelji dovolj natanko poučili, kako razburjenje je povzročila med škofjeloskimi farani, bedisi v mestu samem ali na kmetih, — konkurenčna obravnava žalostnega spomina, ki se je na predlog mesta župnika vršila v ponedeljek, 22. avgusta 1910 dopoldne na rotovžu pred samim c. kr. okrajnim glavarjem iz Kranja. Nabite polna je bila rotevška dvorana kmetiskih in mestnih davkoplačevalcev in tudi v sobi pred dvorano, na hodniku, stopnicah in pred mestno hišo so stali in se zbirali ljudje, ki so glasno in odločno protestirali, da bi se iz njihovih žepov jemal s krvavimi žulji prislužen denar za doklade, ki jih hoče mestni župnik zvaliti nanje, da bi ti in njihovi pozni rodovi prispevali vsako leto po tisoč kron k plači farnemu organistu in cerkovniku!

Vsi vedo, da bi te nove doklade ne bile v prid temu mestnemu farnemu služabniku. Toliko, kolikor ima sedaj letnih dohodkov, bi jih imel tudi v bodoče, ako bi bile vpeljane nove cerkvene doklade. On je z župnikom zmenjen, koliko mu mora plačati za njegovo delo in toliko in nič več bi mu župnik tudi plačeval. Torej te doklade me brigajo organista čisto nič, pač pa brigajo župnika, ker jih zahteva, da bi imel še več dohodkov, kakor jih ima zdaj.

ako je še tako debel kakor nekdanj, morajo imeti v nebesih zanj poseben stol.

To je bilo prvo moje junaštvo in od takrat me je ljubil ves polk.

Tako sem se povzpental od stopnje do stopnje, vojske so bile in dobro sem se zadržal, postal sem nadporočnik in s samim Radeckijem sva pila bratovščino. Takrat sem bil znan po celi deželi. Kamor sem prišel, so metali name cvetje in me slavili kot samega cesarja. Deklet sem imel toliko, da jih nisem več razločeval; včasih sem rekel Francki Polomca, Polonci M.cka, Micki Špelca. Pa kako bi si tudi vse zapomnil, ko sem jih imel več, nego pratika svetaic.

Ah, da! Takrat je bilo življenje, no, in upal sem, da postanem kmalu stotnik. In nekega dne se je odločilo. Naš stotnik je nenadoma obolel, nadomeščal sem ga torej, kot nadporočnik — jaz!

Lepo jutro je bilo. Moja stotnija je stala na dvorišču in vsak hip sem pričakoval generala. Vedel sem, da je tisti dan za mojo saržo odločilen in pogledal sem vsakega vojaka, ako je pri njem vse v redu. Pa ni bilo! Plašče so imeli zvite in uprtane nad telečnjakom, pa tako nerodno in bunkasto, da me je bilo sram s takimi grbastimi vojaki mimo generala. Pregledal sem in videl, da so vzrok samo rokavi, ki so napravljali v zvitem plašču tako nespodobne bunke.

No, bister fant sem bil in takoj sem si vedel pomoči.

Dosedaj je naš župnik, ki upravlja cerkveno premoženje, obstoječe iz borih 58 kron, imel toliko dohodkov, da je lahko brez doklad na maše davke izhajal, ko mu je bilo treba skrbeti za organistovo in cerkvenikovo plačo. Ravnotako so lahke izhajali prejšnji župniki. In zdaj naenkrat pa da je zmanjkalo potrebnih sredstev in dohodkov? Mi vprašamo, kam pa gre ves oni demar od oklicev, porok, pogrebov, maš, zvonjenj, klepi, pušč, ofrev i. t. d.? Slab gospodar mora biti vsak župnik, ki bi sam na to ne mogel natanko odgovoriti. Še slabši in zaniknejši gospodar pa je, če ne more s takimi obilnimi dohodki plačevati cerkvenih služabnikov. Mi pravimo, da si je naš župnik del jako slabo izpričevalo pred vsemi svojimi farani, ko je zahteval konkurenčno obravnavo, da bi se z novimi dokladami povečali njegovi dohodki.

Čisto umevno je, da se je o uporih vseh naših faranov proti novi cerkveni dokladi raznesel glas do zadnje samotne kočice v obširni škofjeloski fari. Samo videti je bilo treba nenavadno živahno verovanje v nedelje po kapucinski maši v Škofji Loki. Ko so Gorjanci, ki so se vračali od te maše, izvedeli, da piše «Gorenjec» obširno o tem, je bil tak naval, kakor nikdar in nikoli poprej. Vsak ga je hotel imeti in čitati. In niga bilo, ki bi me odobraval njegov ega pisanja. Saj nihče ne mara, tudi klerikalci ne, da bi se mu nalagale še večje in nepotrebne cerkvene doklade, ker jih ima že sedaj preveč.

Gorjanci so obžalovali le to, da niso prišli k obravnavi še v večjem številu. Pa saj mnogi izmed njih se vedeli niso, da se je vršila kaka konkurenčna obravnava, na kateri se je šlo za kake nove cerkvene doklade. Temu vzrok je to, ker se je narok za to obravnavo razglasil na preprosten način. Dosti je sicer takih, ki poslušajo občinskega slugo, ki čita v nerodni slovenščini sestavljene razglase, in se zanje še zmenijo ne, ker jih dovolj ne razumeje. Le norce brijejo iz sluge, če se mu včasih zaplete jezik in ne zna pravilno izgovarjati kak nenavaden izraz. Toda če bi bili vsi Gorjanci natančno vedeli, da se gre na omejnjeni konkurenčni obravnavi za kake nove doklade, potem smemo biti povsem gotovi, da bi bili redki oni, ki bi ostali doma. In prepričani smo tudi, da bi vsi, kakor en mož ostali zoper nove cerkvene doklade.

Kakor smo pa že v zadnjem «Gorenjcu» omenjali, s to obravnavo še ni vsega konec. C. kr. okrajni glavar nam je povedal, da bo izdal svojo razsodbo in jo poslal vsem trem prizadetim županstvom, in sicer v Škofji Loki, Stari Loki in Zmencu. Naravno, da naši farani s to razsodbo ne bodo zadovoljni. Še predem se to stori, bi bilo potrebno, da se razpiše nova konkurenčna obravnava in na njo povabi vsakega posameznega farana. Saj se tlece novih bremen in davkoplačevalci imajo pravico zahtevati, da se jim dokaže, če je res njihova dolžnost kaj plačevati, da se jim dokaže, če je tudi potreba nove cerkvene doklade.

«Pozor!» sem zakričal in vsa stotnija je stala z največjo pozornostjo. «Vsi v sobe nazaj in — odparajte rokave proč!»

Vojaki so se nekoliko spogledali, ampak povelje je povelje — in čez četrte ure so se vrnili s tako lepo zvitinimi plašči, da nikdar takega!

Sam general me je pohvalil in nato sem zasedel konja in odšli smo na vežbališče zunaj mesta.

Veselite se mi je smejala srce, da sem jo izvil tako premeteno — toda, nebo se je jelo oblačiti. Proti poldnevju so začele padati prve kaplje in polkovnik je zapovedal na moje veliko presenečenje, naj obleče ves polk plašče.

Gromska strela! Pridušil sem se na glas, ampak povelje je povelje: vojak se mora pekoriti.

«Torej oblecite plašče,» sem zastokal mojim vojakom, ki so stali kakor panani. Že jih je ostro gledal general, ampak še bolj široko je pogledal hip pozneje, ko so stali moji vojaki v plaščih — brez rokavov.

Godba je zaigrala in polk se je jel pomikati proti mestu.

Koliko je bilo po ulici smeha, tega vam ne morem povedati. Moja stotnija je korakala prva in tisti dan se ni govorilo o drugem, kakor o nadporočniku Češu.

Najprej sem sklenil, da se ustrelim, potem pa sem se premislil. Odpustili so me, ker sem bil premoder, naj bo, za duše v vica! Živio, Radecki!»

Tako je končal Čeč historijo o svojem življenju.

Ko se jim vse to dokaže, potem naj se jim tudi dovoli, da izvolijo odsek, ki bi imel nalogo pregledati vse cerkvene račune in knjige o cerkvenem gospodarstvu. Ako je vsem trem gg. županom na tem, da svoje občane obvarujejo nepotrebnih vsakoletnih doklad, bodo vstregli naši želji in s posebnimi pismenimi vabili povabili škofjeloske farane k novi konkurenčni obravi. Nič dela in nič stroškov za to se jim ni treba bati, saj jim bodo morali vsi biti hvaležni, ako bodo imeli skrb za občane.

Več kakor gotovo je, da bi bila mestna dvorana za tako zborovanje premajhna. Najbolje bi seveda bilo obravnavati o tem na kakem primernem javnem prostoru. Tu bi se naj ljudstvo zaslislalo, jeli zadovoljno plačevati nove cerkvene doklade.

Pri tej priliki bi farani se lahko vprašali svojega župnika, kako je z nameranim povečanjem župne cerkve sv. Jakoba. Kajti govori se, da bo v doglednem času tudi to prišlo na vrsto.

Takrat pa naj se vsi navzoči farani izrečejo, ali so zadovoljni prispevati še k tem stroškom!

§ 1. državnega šolskega zakona.

Govoril na XXII. g'avni skupšini Zve dne 7. avgusta t. l. v Novem mestu Engelbert Gangl. Dalje.

Tako je postavljen temelj drž. šol. zakonu na trda tla državnega osnovnega zakona, ki izpopolnjuje nekatere njegove določbe, oziroma raste iz njih kot zrelo sadje iz zdravega debla. Oboje se družijo v celoto, ki je dokaz, kako premišljeno, navzdol in navzgor utemeljivo delo je državni šolski zakon z realno podlago in z idealno vsebino, ki je izvršljiva, ki pa se dostikrat, premnogokrat napačno pojmuje in razlaga ter kvarno udejstvuje tako od države same kakor od nepoklicanih ljudi.

Da ni vse tako, kakor stoji zapisano, vemo Slovenci in slovenski učitelji najbolje. «Biser avstrijskih zakonov» ima premnogo peg — največja je pač šolska novela iz leta 1883. — a danes nečemo govoriti o tem, saj čutimo vse slabosti na svoji koži, ki nas tipljejo zanjo tako, da nas vedno boli. (Smeh.) Nikjer na svetu niso od teorije do prakse tako daleč kakor v Avstriji sploh in na Slovenskem posebe. Pa o tem sem govoril lansko leto v Mariboru in tudi že v deželni zboru, kjer sem pokazal zlasti na kričeče nesoglasje, ki vlada med prej navedenim členom XVII. drž. osnovnih zakonov — država ima glede na vse šolstvo pravico najvišje voditve in najvišjega nadzorstva — in med § 56. drž. šol. zakona, ki govori o plačah učiteljstva, ki zanje država ne prispeva — ničesar!

Dokler ne dobimo nič drugega in boljšega, nam je računati s tem, kar imamo.

Politiški komentar.

Da slovensko napredno učiteljstvo prav pojmuje in pravilno izvaja nalogo ljudske šole, kakor jo definira § 1. drž. šol. zakona, je dokaz resnica, da izvira sedanje preganjanje tega učiteljstva samo iz političkih motivov, ker se sovražniki šole boje takega izvrševanja službenih dolžnosti, kakor jih hoče in zahteva zakon. Mi stojimo na tistem stališču, ki so na njem stali politiki, zagovarjajoč Hasnerjev zakonski načrt. Naše izvrševanje določb § 1. drž. šol. zakona se ne oklepa gole besede, kakor stoji črna na belem, temveč išče tega, kar je skritega v bistvu, v notranjosti, zakaj tudi tu velja resnica, da je samo duh tisti, ki oživlja črto in besedo!

Znamemil je politički komentar k § 1. drž. šol. zakona, ki je shranjen v zapisnikih državnega zbora izza omih sej, ko je bil v razpravi drž. šol. zakon. Na tisto debele knjigo je zapisala nevidna roka pravične sodnice zgodovine neizbrisno besedo: Pravica je na vaši strani!

Naučni minister Hasner je dejal dne 2. marca 1869. l., ko je predložil drž. zboru svoj zakonski načrt: «Zakonodaja o ljudskem šolstvu ima nalogo, da splošno ljudsko izobrazbo prilagodi zahtevam časa. Moje prepričanje je, da me leži izpričevalo ali merilo za stopnjo kulture kake države v izobrazbi posameznih, izvoljenih slojev, temveč samo v splošni ljudski izobrazbi, ki jo goji ljudska šola. Ona je obenem temelj, ki ga rabi učna uprava, ako hoče napredovati s svojimi reformami na visjih stopnjah šolstva. S tem je samoposebi opravičen princip smotra, da se spravi šolsko zakonodajo z oziroma na ljudsko šolo na čim višje stališče.»

Še jasnejše besede, ki jih je govoril v debati v državnem zboru slezijski poslanec Schneider, trdeč, da je ta zakon duševni obrambni zakon, ki naj odvrča moč teme in oboroži ljudstvo z orožjem luči; naj razširja izobrazbo in spoznanje!

Poročevalec dr. Ungar je trdil v gosposki zbornici: «Če se sprejme ta zakon, sem preyerjen, da vam boče čez desetletja za današnji sklep hvaležni milijoni ljudi, ki pridejo samo tem potom do človeka vredne, pravne izobrazbe.»

Dr. Rieger je dejal, da mi rezultat vzgoje, ki jo danes opazujemo na odraslih ljudeh, posledica novega šolskega zakona, posledica vlepila — kakor se je izrazil dr. Jäger — ampak da je to sad, ki

jih boste po njem spoznali, kakor pravi biblija, ki je dozorela v eri, ko je bilo vodstvo ljudskega solstva skoro izključno v rokah duhovščine... Toliko mora podati ljudska sola, da se uči otrok stati na lastnih nogah, da dobi v svoji izobrazbi vodila, ko pride v dotiko s težko solo življenja.

Dr. Figuly je trdil, da so dosti dolgo čakali milijeni ljudi na dober, praktični solski zakon, ki ga neobhodno potrebujejo. «Svoboda milijonov hočemo čuvati pred hlapčevanjem pesameznikov.»

Poročevalec dr. Unger je govoril v gosposki zbornici dne 10. maja 1869: «Ako nima država v izdatni meri vpliva na solo, ako prepusti ljudsko solo samo deželam, potem se razdobi tisto, kar resnično mora ostati skupno, potem se razdobi izobrazba, potem se razdobi kultura. Ako imamo sploh kaj, kar nam je vsem v Avstriji skupno in nam mora biti skupno, je to gotovo kultura. Mislim, da more samo duševni princip sam polagoma odstraniti vse različne neenakosti, ki obstojajo pri nas... Povsod tam mora vzeti država vzgojo v roki, kjer imamo tako čudno konfiguracijo državnega ustroja kakor pri nas. Ako ljudstvo ustvarja državo, je dolžnost države, da ljudstvo izobrazi, in ako hoče biti država v resnici ljudska država, tedaj mora biti ljudska sola obratno stvar države, ker sicer ne prideta nikoli ti dve potenci, ki se naj med seboj vežeta, v zadostni meri v zvezo. Zato je vzgoja potom države in vzgoja za državo povsod tam potrebna, kjer se naj s tem velika država ustanovi... Zato mora država osnovati temeljni tip vzgoje.»

Dalje prih.

Gospodarski del.

Kmetijska sola na Grmu.

Z novourejeno kmetijsko solo na Grmu so se strokovni izobrazbi naših kmetijskih mladeničev odprla vrata na stečaj. Sedaj se ne more nihče več izgovarjati, da se sola premalo ozira na potrebe raznih naših krajev. Pogoji solanja so tako ugodni, da obiskujejo solo lahko Dolenjci in Notranjci iz vinorodnih krajev kakor tudi Gorenjci in drugi deželani iz živinorejskih in poljedelskih krajev. Za vse je skrbnjeno. Za kmetijske sinove iz vinorodnih krajev se je vpeljala letna sola, za vse druge pa zimska sola, tako da ustreza s to svojo uredbo vsem potrebam kranjskih gospodarjev.

Najvažnejši korak za napredek strokovne izobrazbe našega ljudstva se je napravil s tem, da se je vpeljala zimska sola.

Veliko kmetijskih mladeničev, ki so pouka nujno potrebni, pohajajo po zimi doma. Koliko zlatega časa se izgubi s tem za stanovsko izobrazbo! Vsem tem mladeničem je treba strokovnega pouka, da se pripravijo za svoj poklic! Vsem tem se nudi sedaj na Grmu zlata prilika, da se praktično izuče v živinoreji, v prašičereji, v mlekarstvu, v porabi in pripravi raznih krmil, v ravnanju z gnojem, v napravi gnojišč, v porabi umetnih gnojil, v zboljanju hlevov, v perutinarstvu, itd. Saj je zimski čas najugodnejši čas, da se učenci praktično vadijo v vseh teh stvareh.

Kmetijska sola na Grmu bi morala biti odsej naprej polno zimskih učencev in samih sinov, ki so namenjeni za dom. Predmeti zimskega solanja so namreč dandanes tako velike, da bi jih ne smel prezreti noben gospodar, komur je količkaj na tem, da se sin nekoliko bolj izuči in bolj pripravi za kmetijski stan, kakor se je sam pripravil. Ne le, da traja ta pouk po zimi, torej v času, ko je najlepša prilika za pouk kmetijske mladine in ko se kmetijski sin najlaže odtrga od domačega dela, ampak zimska sola je tudi najcenejša. Zimska sola traja dve zimi po pet mesecev, od novembra do konca marca, skupaj torej 10 mesecev. Če ima pa mladenič zadošči predizobrazbe, se lahko sprejme v drugi tečaj zimske sole, tako da traja ves pouk le 5 mesecev.

Velika ugodnost je pa tudi to, da je za obisk te sole določenih stipendij po 150 K za tečaj.

Vpeljala se je pa tudi letna sola s tem namenom, da se učenci praktično poučujejo posebno v obdelovanju vinogradov, v kletarstvu, v sadjarstvu in o vporabi sadja. Ta letna sola se prične tudi z mesecem novembrom in obstoji iz dveh tečajev, iz zimskega in poletnega. Zimski tečaj trpi do konca marca (kakor zimska sola), poletni tečaj pa traja od aprila do konca oktobra s enomeščnimi počitnicami meseca julija, tako da traja letna sola vsega skupaj enajst mesecev. Ta sola je namenjena za sinove iz vinorodnih krajev naše dežele. Njena ugodnost se kaže tudi v tem, da trpi samo eno leto in da so stroški solanja vsled tega izdatno nižji. Ker traja samo eno leto, se naši posestniki veliko lažje odločijo poslati svojega sina v mjo, kakor prej, ko je trpela dve leti.

Kdor bi pa hotel svojega sina, ki ga je vpisal v letno solo, izobraziti tudi še v praktični živinoreji, v mlekarstvu, v prašičereji, v travništvu itd. ga lahko vpiše še v drugi tečaj zimske sole, da se tam pouči še v teh predmetih. Tako ostane sin poldrugo leto na kmetijski soli in dovrši pouk v vseh potrebnih kmetijskih strokah. Tudi za to solo je ustanovljenih 10 stipendij, ki znašajo po 300 K na leto.

Kdo ima uka željnega sina, ki ga je namenil za dem in ga želi solati na Grmu, naj se oglasi in naj priloži prošnji rojstni list, zadnje šolske spričevalo, zdravniško spričevalo, spričevalo o lepem

vedenju in izjavo, da se zavežejo stari plačevati stroške solanja. — Za stipendije je prositi do 15. septembra l. l.

Poročilo o stanju setev. Žetev pšenice je že domalega končana; izid je malo povoljen. Uspehi mlačve ne odговarjajo pričakovanju. Pšenično zrnje je izvečine drobno in neenakomerno, množina slame je srednja. Tudi žetev rži je zmanjšala toča, moča in poležanost. Dasi so dosejšoji uspehi mlačve razočarali, je vrgla rž vseeno bolje nego pšenica in množina slame je jako zadovoljiva. Ječmena žetev je skoro popolnoma dokončana. Kakovost zrnja in slame je vsled hude poležanosti in vlažnih ter težkih tal zaradi trajnega deževja hudo trpela. Orsena žetev je v južnih pokrajinah in nižjih alpskih legah docela pod streho. Koruza je zaradi trajnega vlažnega in hladnega vremena v razvoju zaostala. Krompir je v vlažnih legah in v težkih tleh trpel vsled mokrote. Zgodnje vrste deloma že kopljejo, in te donšajo na jugu in v karpatskih deželah srednjo množino gomoljk. Sladkorna pesa se je izdatno zboljšala in je v svojem peresju izvečine prav lepa. Pesa za krmo uspeva prav dobro, v kolikor je niso poškodovali črvi, je pa zaradi pomanjkanja toplote nekoliko zaostala. Zelje se razvija bujno; pričakovati je lep uspeh. Otava je že krepko porastla in je na ugodnejših tleh mnogokrat tako bujna, da se polega. Detelja po strniščih se izvečine prav lepo razvija. Košnja po gorskih travnikih je precej zvršena; vrgla je bogato množico sena za krmo, ki pa je nekoliko slabše vrste. Zgodaj pokošeni travniki kažejo gosto porastle brazde. Košnja otave po dolinskih in drugih travnikih obeta bogat uspeh.

Mestna hranilnica v Kranju. V mesecu avgustu 1910 je 269 strank vložilo 78.225 K 37 vin. 295 strank je dvigalo 72.176 K 59 vin. 7 strankam se je izplačalo posojil 20.000 K — vin. Stanje hranilnih vlog brez kapitalizovanih vlož. obr. 4.487.454 K 19 vin. Stanje hipotečnih posojil 2.998.900 K 99 vin. Stanje obdnjskih posojil — K — vin. Denarni promet 329.640 K 34 v.

Mestna hranilnica v Radovljici. V mesecu avgustu 1910 je 296 strank vložilo 132.407 K 88 vin. 267 strank vzdignilo 105.925 K 18 vin. 38 strankam se je izplačalo posojil 54.920 K — vin. Denarni promet 623.271 K 64 vin.

Mestna hranilnica v Kamniku. V mesecu avgustu 1910 je 177 strank vložilo 88.467 K 08 vin. 147 strank vzdignilo 46.317 K 31 vin. 7 strankam se je izplačalo hipotečnih posojil 8.100 K. Stanje hranilnih vlog 2.023.525 K 19 v. Stanje hipotečnih posojil 1.518.929 K 24 vin. Denarni promet 207.992 K 20 vin.

Tedenski sejem v Kranju dne 29. avgusta 1910. leta. — Prignalo se je: 121 glav domače goveje živine, 38 glav bosanske goveje živine, 30 glav goveje živine hrvaške, 2 domačih telet, — hrvaških telet, 129 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, — domačih ovac, — hrvaških ovac, — koz, — buš in — bosanskih volov. — Pitani vol 100 kg 64—68 K, na polovico 100 kg 58—60 K, za pitanje 100 kg 52—54 K, kumerni 100 kg 36—40 K. Pšenica K 10—, proso K 7—, rž K 7·50, oves K 7·50, ajda K 7—, repno seme K —, fižol ribničan K 27·50, mandalon K 27·50 koks —, krompir K 5.— za 50 kg.

Umetnost in književnost

Najnovejša slika Kranja. V izložbi g. Sajovica je razstavilo učiteljsko društvo za kranjski okraj najnovejšo fotografirano sliko mesta Kranja, posneto s Kalvarije. Kopija brez okvirja stane 12 K. Naroča se pri imenovanem društvu. Ta slika bo v nekoliko manjši obliki krasila knjigo «Opis kranjskega okraja», ki jo izda omenjeno društvo koncem letošnjega leta. Obsegala bo poleg popolnega zemljepisnega, zgodovinskega, narodopisnega in kulturnega opisa tudi nad 80 krasnih slik, predstavljajočih najvažnejše zgodovinske in pokrajinske predmete tega okraja. Knjiga, ki se jo naroča pri učiteljskem društvu, bo stala 5 K. Ker se natisne le določeno število izvodov, prosimo, da se prednaročniki čimprej oglašajo.

Naš jezik? Pišejo nam: Jezik, ki ga pišejo naši žurnalisti in pisatelji, (razven Cankarja, Volčarja, Murnika in izmed mladih Premka) je pravcata poturica in govori o njem je neprijetno. Hrvatizmi, časih celo rusizmi ti zdaj kar očitno kruhabantarijo po knjižni slovensčini. Zidača; nalog; stavlja; štediti, baš, vžičenje, hrvatske konstrukcije; na primer: Izvoliti koga odbornikom — je že čisto Prešernova kranščina. Samo en vzgled naše nedoslednosti! Naši dnevnikarji, ki kar pišejo: «danes jih je došlo...» (prišlo) že s stališča akcentiranja je ta akcent zgrešen popolnoma, ker Slovenci izgovarjamo «došlô», ki pa pomezi vse kaj drugega. Tako: pet repov mi je došlo (pognilo). Z gramatikalnega stališča dokazov treba n, ker je verbum: «dodjem, dočim» hrvaški. Taka je torej moderna slovensčina? Če je že takó, pozdravimo idejo «bledega» profesorja direktno, ki je vsaj konsekventen, ne pa da nam služi mož v epigramih, obenem pa da hodimo ilirizmu v — zelje!

Dopisi.

Glasovi iz Kamnika.

V našem mestu nam marsikaj ni po volji. In ker so časniki ustanovljeni za posredovalce ljudskih želja, zato je hočemo dosledno opisati vse, kar bomo smatrali vredno objavljanja.

Nemaskutarjenje po našem mestu. Nekaj let sem so bili naši nemčurji bolj mirni in si niso upali dvigati glav, dasi so imeli celo med meščanstvom nekaj privržencev. Vendar to ni trajalo dolgo, zrastle jim je greben. Glavni kontingent nemaskutarstva so največ politični uradniki. Steber vseh teh je bil vedno in je še — damev, že vpokejeni višji okrajni zdravnik dr. Anton Binter. Ta mož je strupen odpadnik, kajti zibel mu je tekla na slovenski zemlji in slovenski derviši so mu zidali skoraj eno najlepših hiš v Kamniku. Ta mož nikoli ne miruje, toda njegovo delo je vedno láto, da pošlje drugega v boj, samo pa ostane istakten. Marsikateri glavar mu je šel na limanice, tako tudi sedanjí; pa mu bo še žal. Kot zaščitnik nemških uradnikov ima tudi pri nemškem «Volkeratu» veljavno besedo, — in zato so se dosedaj nastavljali pri naš politični uradniki, ki so po večini — če ne Nemci, pa vsaj nemškega mišljenja ali pa kosmopoliti. Zena dr. Binterja je prava Ljubljancanka, in ker ni imela med nemškimi ženskimi svetom prave prijateljice — ji je prišla na pomoč javno nemskutarška hči slovenskega gro-movnika dr. Karla Slanca iz Novega mesta. Heil!

Zalostno je za naš Kamnik, da niti toliko ne zmremo, da bi dobili vsaj slovenske uradnike k nam. Mladi doktorček Schaffer je zaradi svoje blaziranosti obče nepriljubljen, ugaja samo neki visoki dami. To očitno simpatiziranje opazujejo že šolski otroci. Zahtevamo, da se te poulične promenade končajo in pozovemo dotičnika, katerih se tiče, da za to preskrbe. — Z imeni danes še ne pridemo na dan. Če pa to ne bo pomagalo, bomo pa primorani povedati, ker jim gre. — Udarili bomo na očitno struno, ne glede na to, če bode visoki gospodi ljubo. — O dobroti dr. Schafferja proti poštnim davkoplačevalcem vam povemo, da so siromšni obrtniki vplačali že nad 14.000 K samih denarnih kazni zaradi malih obrtnih prestopkov.

Pozovemo oba naša poslanca, da se zavzameta v tej stvari za svoje obrtnike — volilce, ker nikakor ne gre, da bi tak mlad uradnik strahoval cel okraj. Višjim gozdarskim oblastim tudi priporočamo c. kv. gozdarja Huberta Dicenta. Mož, meste da bi opravljal svojo službo, pa pohajkuje po mestu in vsiljuje mladim gospicam svojo zastarelo ljubezen. Kmalu bodo posekali vsi gozdovi po našem okraju, a ta mož se ne zmeni, da bi si oglel, kje in koliko se poseka. Seveda je prijetneje postopati po mestu in po gostilnah prisluškovati besedam gostov, ki ga prav nič ne marajo. — Opravlja naj rajše svojo službo in malo manj naj nemskutari.

Nov okrajni zdravnik. Dobili smo novega okrajnega zdravnika dr. Zivka Lapajneto. Ljudje so prav zadovoljni z njim, ker kaže, da je dober zobozdravnik. Saj smo pa že res komaj čakali, da pride k nam nov zdravnik, kajti okrajni zdravnik dr. Dereani je preveč z delom preobložen. Bolniška blagajna sama mu da dosti opravila. Ni mu bilo treba prevzemati se zdravljenje v kopalnišču. Če si človek preveč naloži, ne zmaguje. Člani bolniške blagajne pa niso za to tu, da bi nekdanjemu podstarosti ljubljanskega «Sokola», sedaj klerikalcu, množili premoženje. Po cele ure ga čakajo. — To ni prav! Tudi nam ni po volji, da njegova soproga — zagrizena Nemka — strši s plavicami na klobuku po mestu. Tudi temu se mora priti v okom. Skanjal je, da si upa tako delati zdravnikova soproga, kateremu so Slovenci nanosili mnogo tisočakov.

Okrajna bolniška blagajna. Poteklo je že mnogo vode, odkar so bile zadnje volitve odbora okrajne bolniške blagajne. Ne vemo, kako je z denarjem in danes niti ne vemo, kdo je načelnik in kdo so odborniki. Blagajno vodi star, upokojen oficijal, ki ima nad 200 K mesečne pokojnine in poleg tega vleče še od okrajne bolniške blagajne lepo plačo. Mož se pa nasproti delavcem obnaša prav neohlkano. Vpije nad njimi, če pridejo pe denar, kakor da bi šlo iz njegovega žepa. Pozovemo odbornike, ako je še kateri živ, naj se vendar ganejo in zahtevajo volitev novega odbora. Članom pa polagoma na srce, da si zbere odbor, ki bo vestno skrbel za nje. Dobi naj službo blagajnika tak mož, ki čuti z delavci. Tudi zdravnik bo treba poiskati drugega. Delavci so tudi ljudje, za katere je treba enako skrbeti, kakor za bogatino. Zdravnik pa, ki nima časa za delavce, naj gre tje, kamor ga vlečeta srce in denar. Saj je dovolj mladih in dobrih zdravnikov, ki se ne bodo branili prevzeti službo pri okrajni bolniški blagajni, posebno ne v Kamniku.

Naš dekan Ivan Lavrenčič zasluži res priimek «palir». Neke ženske, ki so kupile na Šutni hišo, katero podeduje po njih smrti cerkev sv. Jožefa na Zalab, so na incijativo «polirja» pravilno popravile svojo hišo. Pri tej hiši ima dekan še srečo. Pri Kristofovi hiši se je pa «palir» zelo opeknel. Dal je zamjo 55.000 K. To je lep denar!

Pa saj ni bil njegov. Hranilnica in posojilnica ima še denar. Ljudje, pazite, kam gre vaš denar! Hša ne bo mesla niti tri odstotke. Obesiti jo je mislil občini, da napravi iz nje šolo. Pa ne bo šlo. Ljudje so proti temu. Še celo Podgorci so pustili «palirja» na cedilu. Zdej prezidava iz skedsja in lope telovadnico za «čuke». Nekaj bo vendar nesla, kajne, g. dekan? Bodo pa «čuki» plačevali vsjo najemnino. Pol hiše stoji prazne, ker ni primernih stanovanj. Treba bo intenzivnega popravila, kar bo pa stalo zopet svojih 15 do 20 tisoč kron. Lepa špekulacija, kajne?! Kmet, ti pa le še nosi denar v dekanovo hranilnico. Saj vidiš, kako ga lepo nakladajo zate v prazne hiše. Nam se ljudje smilijo, ker bodo še enkrat obžalovali, da so se izročili v varstvo klerikalcem. Argus.

Novice iz Št. Vida nad Ljubljano.

Št. Vid nad Ljubljano. V Št. Vidu se je pričela zidati nova šola na travniku g. Zormanca. Šola se stavi 20 metrov od roba ceste, spredaj pa se napravi lep predvrt, kar bo jako krasilo Št. Vid. Tudi tu se je moralo župana Klanfarja poučiti, ker po njegovi volji bi se zidalo le par metrov od ceste. Čedalje bolj se vidi, kaj bi bilo v Št. Vidu, če bi ne bilo nad Klanfarjem višje instance, ki mora pri vsaki priliki preprečiti njegovo fretarijo. Delo za stavbo nove šole se bila oddana efertnim potom. Stavbni odbor je oddal dela povečini domačinom, kar je prav.

Državna cesta skozi Št. Vid, se znižuje. Pred cerkvijo namreč je majhem klanček, približno en meter napeti rob. Prav bi bilo, da bi cestna uprava, ko že ceste ponižuje, jo popolnoma zravnila, kar pa se, sklepaje iz del, ne bode zgodilo, temveč bode klanec še vedno le za 60 cm nižji. Zakaj tako?

Za novo šolo se bode napravil vodovod iz šentviškega griča. Ker so v tem griču glavni studenci že vjeti, bode težko dobiti toliko vode, da bi zadostovala za to napravo vsaki čas. Priporočamo stavbenemu odboru, ozir. višji oblasti, naj, predno se z delom prične, temeljito preišče, če je mogoče dobiti potrebno množino vode, ker prav mogoče je, da se je tudi tu novodobni Mojzes v osebi Klanfarja zmotil, kajti če bi se kar na poskušnjo delal vodovod, potem pa moral kopati vodnjak, je pametneje, da se to prej uvidi.

Iz občine Predoslje.

Naša občina, ki se razprostira takoj nad Kranjem na obeh straneh Kokre, velja na zunaj za eno najbolj zabitih klerikalnih občin. Pred kratkim smo pa imeji občinske volitve in te so pokazale, da ni zabitost vzrok, da nas na zunaj zastopajo le klerikalci, ampak v prvi vrsti strahopetnost nekaterih mož, ki hočejo po koncu nositi glavo, v resnici se jim pa pred vsako črno sukno hlače tresejo in bi pred vsakim širokoustnim farovškim bahačem najraje po trebuhu lezli.

Kot že skoro v vsaki občini, tako imamo tudi pri nas dve stranki: Eno, ki jo različni Zabreti in župnik komandirajo — ampak župnik je le senca zraven — in pa drugo, to je stranko samostojnih neodvisnih kmetov, ki hočejo, naj kmet sam sebi gospodari, brez farovških jerobov. Ko so se približale volitve, je poklical Zabret, po domače Čuk, ki je s pomočjo farovžev dosedaj županoval, par mož v farovž, ki naj bi postavili kandidata. Pa postavljaj jih je le Zabret sam, ki je vrgel deset mož iz dosedanjšega odbora, ker mu niso hoteli le kimati. Ker so čutili, da se naprednjaki gibljemo in so nekje slišali, da hočemo postaviti protikandidate, so jeli spuščati v znano cunjjo «Domoljuba» duhovite svoje duševne proizvode, ki so kmalu za jetiko umarli in na katere odgovarjati se nam zdi pod svojo častjo.

Ker so klerikalci vpili, kakšno moč da imajo, sme sklenili, da jim damo priložnost, da pred celim svetom pokažejo neizmerno silo svoje demokratske armade, mi pa, da se volitev zaenkrat vzdržimo. In glej, ko je prišel dan volitve, smo občudovali to nepremagljivo armado: Deset mož ni bilo iz nobene vasi, iz Suhe pet, iz Predoselj sedem, a iz Britofa celi štirje, reci štirje možje! Da, gospod župan in zaenkrat deželni naš poslanec, na zele trdnih nogah počiva Vaša županska čast!

Navzlic temu, da so bili klerikalci sami med seboj, so se vrsile velike nepravilnosti. Oprli smo se torej na te nepravilnosti in smo vložili rekurs na slavni deželni odbor kranjski, ki je po večini tudi klerikalen. Ne pride nam na um, da bi klerikalni naš deželni odbor dolžili pristranosti, ali prepričali smo se, da vрана vrani oči ne izkljuje.

Skoro nato pa se je zaznanjalo strmečemu svetu, da so hvaležni novi možje soglasno zopet izvolili za župana deželnega poslanca Zabreta, po domače Čuka. No, pa saj on je tudi vredon te časti, ker je tako podvzeteu in priden mož, kar k negam gre po občini okoli, najrajši pa na prijazno Kokrico, tam v tisto zadnjo prav priležno gostilnico, kjer pravijo, da se dobro ajčika in spančika. Mi dobri občinarji seveda zlobnim jezikom nič ne verjamemo, ampak le mislimo, da se našemu gospodu županu tako zelo dopade tista gortnarjeva roža, ki vedno lepo cvete, in da pri

tej roži tiči vzrok teh večnih izprehodov doli do prijazne Kokrice. Sicer pa tudi mi nismo nevoščljivi našemu gosp. županu nekoliko razvedrila in počitka od očetovskih skrbi!

O našem občinskem odboru je zadnjič nek hudomušnež trdil, da je to zbirka najbolj molčečih mož v občini, ki samo prikimavajo in se znajo tako na dve strani priklanjati, kot tista deklica, ki so nam je mekeč za par krajcarjev kazali v Kranju. Valjavec iz Suhe je včasih še kakšno bleknul, zdej pa pravijo, da je tudi on čisto pod klop zlezal. Seveda, če ne bi bil, bi bil pa iz odbora frčal. Ni pa znano, ali bodo kar tako molčali, ali si bodo za molčanje posebne taske ali zapornice naročili! No, čuk za ve, katere sove preveč ne vpijejo.

Stari odbor ni hotel postaviti tehtnice na občinske stroške na Kokrici, ker je vedel, da bo samo Zabretu prav hodila; iz istega vzroka tudi za bolnišnico ni bil, ker je bil mnenja, da morajo biti take drage reči, ki se delajo na splošne stroške, tudi v splošno korist, ne samo za posameznike. Tudi občinski lov se je hotelo kar pod roko za borih 60 K dražje podaljšati Kramarju, p. d. Cimzarju iz Orehovelj, ki je še pred kratkim žugal: «To bom že jaz Nacetu ali Balantu pokazal» — tako je kratil gosp. župnika, a glejte, danes tako ponižno zoblje sol iz župnikovih in Zabretovih rok, kot najbolj pohlevna ovčica! Mi smo pa zahtevali, da se odda lov na javni dražbi in to tudi dosegli, kjer smo ga spravili na 1500 K, za katero svoto ga je prevzel g. Faso iz Kranja. Kdo je torej za občino?

Razmerje med Čukom in g. župnikom je zelo zanimivo. Seveda, najvišji je le eden lahko, in ta najvišji komandant, pred katerim, pravijo, da ima še celo župnik strah, je v resnici le Čuk, to pa toliko lažje, ker trdijo gotovi najbolj znani klerikalci, da gospod župnik nima baje med svojimi duhovnimi sobratmi nič preveč ugleda. Zelo lepo! Ampak Čuk ga pa ima. Čuk, pa pravijo, da bi ga še več imel, ako bi še malo več Kranjc in nekoliko manj Lahinj podpiral! No, pa saj podpore so oboje potrebne!

Svojim soobčanom pa polagamo na srce, da naj pogledajo, kdo je pri nas klerikalec, to je človek, ki se pusti komandirati od drugih. Ali ni tisti, ki mu to kaj nese, potem tisti, ki radi odvisnosti mora biti, in končno tisti, ki so od same zabitosti klerikalci! Pametnega, razumnega človeka težko najdeš med njimi, ker ta že ve, kje je njegovo mesto. Samo tesneje združiti se bomo morali in videli boste, kaj bomo še vse dosegli! Potem naj nas pa le pitajo po svojih cunjah z liberalci, svobodomiselnici in ne vem s čim še, o čemur se sami ne vedo, kaj da pomeni.

Zato živela naprednost, živeli neodvisni samostojni kmetje, in dan bo prej, kot si sami mislimo! Se še vidimo! Volilec.

Jeseniške novice.

Pa se je zopet razkoratil petelinček in prelepo zavizgal na svoje orgljice. Da malo hrešče po laži, to ga ne moti prav nič, žvižga in piska navdušeno, ko da bi stanoval na guo... ne... ne...! Da, da ste se že izpisali, gospoda, in kar pišete in kar boste pisali, bo res — vse zastonj. Če natovorite v vsako številko «Slovenca» še toliko psok — bo vse zastonj; če oberete vsakega, ki noče trobiti v vaš rog, se tako — bo zastonj; če povabiti vse vaše čuke — bo tudi zastonj, in če nosite mesto v prelučnjanih peharjih, v celih skafih vodo na svoj malin — bo tudi vse zastonj. Vaša pamet je na koncu, in rešil vas ne bo niti velenje... «veleumni» gospod iz farovža. Boste videli tudi to je — zastonj. Ta članek v «Slovencu» naj si pa denejo osobito oni «štacunarji», ki jih obirate, ki pa so vam bili dobri, da so izobesili zastave za vašo otročad, za ogledalo; vsak dan naj vzamejo list v roke, da se prepričajo sami, da biti z vami prijatelj je — zastonj. Tako! Tu imate vašo «duhovitost!» Saj se čita vaš članek, ko da bi dopisnik celih štirinajstih dni jedel gnilo kisle repo in plesnjiv fižol v skofovih zavodih! Pa seveda, iz «praznega bazarja» dopisnikovega se drugega tudi pričakovati ne more.

Pred zadnjo nedeljo so «ustanovili» zborovanje — po «Slovencu» — dijaško zvezo za Gorenjsko. Kakšno je bilo to «ustanavljanje» zborovanje, in kako dolgo so «ustanavljali», in če so «ustanovili» kako zborovanje, dopisnik modro zamolči. Omenja samo, da je bilo «nad 150 dijakov, visokošolcev in abiturientov, spremljanih od velikega števila gorenjskih orlov.» Gospod dopisnik, tokrat ste pa gledali skozi dvojen «pajčolan lažnjivosti». Pri najboljši volji vam ne moremo pomagati, ampak je bilo tisto «veliko» število čukov in čukcev 48, lementarjev in srednješolcev z vsemi povabljenimi okoliškimi duhovniki vred 106. Da se je med to lepo družbo izgubilo tudi par visokošolcev, ne morete vi nič za to, kakor tudi oni ne. Sicer pa res ni bilo nobene nesreče. Jesenice bodo prebolele tudi ta «udarec», saj bi nihče za «ustanavljanje» zborovanja ne vedel, če bi ne šel okoli 10. ure dopoldne pogrebni sprevod z Jesenic na Savo. Vas je pač sram — to nam daje še tolažbo in upanje, da se poboljšate, — da ste nam vse ukradli, kar imate. Od polnoči do štirih zjutraj pa je mirne Jesenice budilo iz spanja divje tulenje in rjojenje patentiranih odrešenikov slovenskega

naroda, ki se šli «reševati» svoje izmučene želodce. Teh seveda slavno gerentstvo ni slišalo, ne videlo.

O veselici «Südmärke» pa zato niste poročali, ker niste smeli vedeti, da se je sploh vrsila. Če bi bili vedeli, bi morali poročati, da so se te veselice udeležili v «teh kritičnih časih» v tako častnem številu ravno vaši ljudje. Temu pa ste se lepo izognili s tem, da ste veselice zatajili, sedaj pa mislite, da smete svobodno udrihati po onih, ki so vas izdali. A ne bo šlo. Pečat izdajstva vam je že od rojstva užgan na čelo, in zato vas je toliko sram, kot psa strah. Kjer ne morete ovreči neljubih vam očitaj, pa — lop z loparjem laži in natočevanja po nasprotniku. Isto i v tem slučaju. No, mi se ne bojimo in vas pozivljemo, da imenoma navedete v listih one «župarje», ki so se udeležili «Südmärke» veselice, osobito pa bi radi vedeli za ime onega «dopisnika» liberalca, «ki dan za dnem sedi ob eni mizi in v krčevitem objemu z najhujšim renegatom in lovnoromovcem ter kuje zveze z našimi najhujšimi narodnimi nasprotniki in jim ponuja i. t. d.» Ob enem pa prosimo, da se ta lažnik, ki dopisuje v «Slovenca» podpisše s polnim imenom; dati mu hočemo priliko, da svoje trditve dokaže na pristojnem mestu. Dokler pa nam jasno ne odgovorite na ta vprašanja, velja vam samim vaš krasni naslov: «Sramota narodnim mešetarjem!» Privzamete si pa lahko vse izbrane psovke, ki so vsak dan nakopičene v «Slovencu», in si mislite, da stoje v tem članku na vaš naslov.

Mi pa se ne skrivamo za odgovornim uredištvom kakega poslanca, in smo prisiljeni pisati samo resnico, ker se nas za vsako laž lahko prime. Očitati smo vam že dovolj, še o Eulenburgu je bil že govor, zakaj pa vendar ne tož te? E, bojite se, da bi ne prišlo še več umazanega na dan. Le psujite in lajajte, ko pas za plotom — ne bojimo se vas.

In še enkrat «popravek». Torej župniku je vseeno, če bi bili popravili ono notico o psovanju na Sokole, ali ne. Nam pa ni. Nismo padli še tako daleč, da bi ne popravili krivice, če smo jo storili nehote ali pomotoma, to je vaš patent, in nikakor ne mislimo oropati vas te lepe lastnosti. Le pridržite si jo; udrihajte, ne glede, jeli kdo kriv, ali ne, to vas mogoče vzdrži še nekaj časa na površju. Sicer naj si pa g. župnik le ne domišlja preveč na tisti popravek. Če bi bili po nedolžnem napadli kakega Korlička, pa bi bili tudi popravili — to zahteva od nas časnikarska poštenost. Torej — le počasi! Kar se pa tiča onega «kaplana» od sv. Križa, to pa moramo — seveda — zopet popraviti, pa če vsi popokate? Vprašamo vas, ali naj bi imenovali takega človeka za župnika? Kaplan pa ima še pravico do sirovosti — zato je pač pri nas ostal kaplan. Ker mu je pa ta naslov priznek, kakor se čuti iz tozadevnega članka, popravljamo — čujte — v toliko: «One sirovosti, namreč psovanja Slovenec z «osli» ni zagrešil kaplan pri sv. Križu, nego premilostni škof od tam.» Tako, sedaj bo mogoče mir, saj smo posegli tako visoko, da se mu o ti časti najbrž niti še sanjalo ni.

Visek nesramnosti pa je dosegel dopisnik s člankom: «Liberalci pa...» Tu malo pojasnila. Predpretečeno nedelje je imelo klerikalno dijaštvo «ustanavljanje» zborovanja. Na to «ustanavljanje» — to se razume — so vabili križem sveta, seveda tudi svoje brate na Hrvaškem. Dva sta se res odzvala temu povabilu in sta prišla na Jesenice že soboto zvečer. Bila sta dobro sprejeta, pogostena in sta prenočevala v trdo klerikalni hiši. Kaj se je godilo drugi dan, ne vemo, upravičeni pa smo dvomiti o «Slovenčevemu» poročilu, da bi bila krada, ker smo tega prijatelja že premnogokrat zaslačili na leži? Vemo pa, da sta šla od hiše do hiše prosjačiti in tudi liberalni groši so jima bili dobri. Ali končno sta le naletela. Nekemu gospodu se je zdelo sumljivo, da sta ravno ob času «ustanavljanja» zborovanja na Jesenicah, in vprašal jih je po legitimacijah. Agnosciral jih je dotičnik za člana «Hrv. akad. društva «Zvonimir» v Zagrebu, to je člana onega društva, katerega trak nosi tudi predsednik klerikalne «dijaške zveze», torej člana pristno klerikalnega kalibra. Zato pa: «Klerikalec mora povsod pokazati svojo poštenost.» Kar očitata «liberalcem», vtaknite le sami v žep, in bi bilo bolje, da ste molčali o tem.

(Opomba ured.: Ti članki so nam za zadnjo številko došli prepozno, zato jih objavljamo danes.)

V sobotni številki brenka «Slovenec» v «Jesenških Nov.» zopet enkrat na denuncijantsko struno. Ko s kratkimi besedami pove, kako se je proslavila 80. letnica Nj. veičanstva, pripomnja na koncu, da «nekateri brezpomembni ljudje» niso izobesili zastav in prav pobalinske vzklika: «Na zdar, patriočni Sokoli!» Človek more pač samo pomilovati take pisane budalosti. Tudi mi smo opazovali slavnostni večer, in nam se ni malo ni zdelo čudno, da v nekaterih privatnih hišah niso vsele zastave — bile so tudi klerikalne hiše vmes — ali čudom čudili bi se pa sedaj, če bi ne bil hinavski dopisnik zapisal onega članka. To je infamija brez primere, Medtem, ko ta lopov ni videl c. kr. železniških stavb, c. kr. finančne straže, vseh Nemcev brez zastav, videl je lahko onih malo neljubih oseb, ki niso izobesili zastav iz razloga, ker jih nimajo, samo da jih more

na podel načinu denuncirati. O ti katoliška poštenost! Fej, te bodil!

«S pasje pokvarjenim» ukosom prežvekuje dopisnik v drugem članku in sanja o slavospevih, ki jih je čital v «Gorenju» in «Narodu». Mi čitamo tudi ta dva lista, ali priznati moramo, da smo pač čitali «slavospev» gerentu Čebulju, o drugih slavospevih pa nam ni nič znanega, posebej ne o slavospevu gosp. okrajnemu glavarju. Saj smo pribili samo suho dejstvo, da je bil Čebulj obsojen radi žaljenja uradne osebe, in da bo šel na «počitnice». Ali imate že tako «pasje pokvarjene» želo, da niti takih povsem resničnihotic ne morete več prenašati?

Istotako bi radi videli, kje je iztaknil prismojeni dopisnik «slavljenje Bernota v deseta nebesa». Tudi tu smo pisali samo suho dejstvo o sirovosti gerentovi, dopisnik pa vidi samo strahove. Ali se vam je mesto kumar skisala pamet? Pomislite vendar malo! Čitajte še enkrat oni odstavek, saj imamo potrpljenje z vami, ker vemo, da so vam še komarji brenčali po glavi od «ustanavljanja», ke ste pisali tiste članke. Prav dobro vemo, da bi se Bernota ne branil čisto nič, če bi se dobil zopet kak liberalac, ki bi mu v svoji preveliki velikodušnosti pomagal na noge, kakor je bil slučaj pri Tancarju, vašem najboljšem oprodi. Tudi temu ste odjedli kruh, ga vrgli na cesto, kjer ga je pobral liberalac in napravil to iz njega, kar je. Seveda, Bernot je sedaj sircmak, ali če bi bil malo premožejši, to bi si kar vrata podajali. Lati pa morate zopet spraviti lepo sami. Da je bila resnica kar smo pisali, pač dokazuje to, da je bil gerent radi sirovosti obsojen na 50 K globe in povračilo sodnih stroškov. Seveda bo «poštenjak» «Slovenec» še trdil, da je gerent nedolžen, in da je le Bernot gerenta dal pretepati. O, ti vneta resnicoljubnost!

Sad farovške gonje. Niti ženskih ne morejo več pustiti na miru. So pač veliki junaki ti čukoladarji. Bilo je na nedeljo «ustanovljenja» zborevanja, ko je g. Sitar iz neznanih nam vzrokov izobesil na svoji hiši zastavo. Gospodičina, ki strože v njegovi trgovini, pa je bila drugačnega mnenja, da namreč tam, kjer je visela zastava Sokolom v pozdrav, orlom viseti ne sme. G. Sitar je to uvidel, in sedaj loč! po gospodični. Ubogli deklič! Bog ve, ali še kaj diha! Če je pa ostala še pri življenju, gotovo bo pustila vse življenje vse zastave, ki bodo, in ki ne bodo visele v čast otročadi, ki jo bodo nagnali farovski gospodje kdaj na Jesenice. Vseeno pa se bojimo, da bi gospodični strah le ne škodoval, in zato ji svetujemo, naj se spokori, vpiše v «marinarice» poljubi kaplanovo kopito in — rešena bo vseh grehov. — V nebesih pa bo lažje prosila Boga, da dá vsena klerikalnim teličkom jezoniškim več pameti. — Na koncu pripominja: «G. Sitar, ne vemo, če je to koristno!» — Mi pa pravimo: G. Sitar, to je koristno! — Nikjer se še ni nihče do sita najedel klerikalnega kruha, tega lepe pozobljejo farovski in eventualni drugi «voditelji». Torej — pamet!

V zadnjem članku pa se je lotil dopisnik jako nehvaležnega dela: poizkušal je oprati zamorca — gerenta Čebulja. Čudno, čudno! Za gospoda glavarja je slišal slavospeve, Bernot se je dvignil živ kar v deseta nebesa — brezverci — Čebulj pa je postal tako umazan, da bo treba cente mila, predno ga bo dopisnik opral. In to vse se je zgodilo v enem članku! V vseh treh slučajih je pa malo preveč domišljije imel dopisnik, zato pa bi bilo boljše, če bi bil tudi «pranje» pustil na miru. Kaj je dokazal dopisnik s «prasjema»? Da gerent res ni nič storil, da je popolnoma nezmožen, kar pa mi niti trditi nismo. On zna morebiti prav dobro sukati britko sivanko; psovati «jeberalce» zna prav dobro, ali za gerenta pa vendarle ni. Eno velikih «zaslug» in «napornega» dela, ki ga je izvršil Čebulj v treh letih svojega gerentovanja! Na Jesenicah in na Savi se je že delal vodovod, ki se pa ni dodelal in se tudi več ne dela, ker so se ti preklicani «jeberalci» dogovorili, da nočejo piti dobre vode in jim je bolj všeč gnojica. Pota in mostove so popravile podoben same in je gerent pri vseh popravah tako nedolžen, ko Bernot, ki ga je dal pošteno za nič nakresati. Klavnica se je «prenašala», to se pravi klavnica se je dala na tri leta enkrat pobeliti, medtem, ko se je belila za časa liberalnega «pasoovanja» vsako leto; gerent je z vsa močjo deloval in se dela na to, da bi se sezidala občinska hiša, kjer bi imel gerent lepo, udobno stanovanje, svojo hišo pa bi dal v najem. Ta želja se ne bo nikdar uresničila, ker gerent ne bo več dolgo gerent. Deloval je in zidal sam osemrazredno šolo, a ti liberalci so mu pobirali kamenje iz rok in ga nosili raje v Savo, mesto da bi ga podpirali pri delu. To je bilo «dela»! In če se pomislimo, da si je vzel gerent kljub vsemu temu «delu», še veliko, veliko časa za psovaje in popivanje, moramo priznati, da je pač pošteno zaslužil pokoj, v katerega naj se z vsemi častmi čimprej umakne. Ne, pa pustimo dopisniku in vsem tem ljudem veselje, saj vsak razsoden Jeseničan ve, koliko se sme dati na «Slovenčeve» laži in klerikalne obljube. Iz meščanske šole, ki je bila prvotno namenjena Jesenicam, je po zaslugi klerikalcev postala čisto navadna, brezpomembna osemrazrednica. In vendar ima tako velik in industrijalen trg, kakor se Jesenice pravice do meščanske

šole, ker le z izobrazbo meščanske šole bi bilo delavcu mogoče izpodbiti razloge tovarnarjev, da naš delavec ni dosti izobražen, in se povzpeti do boljšega kruha. To pa ste delavcu odvzeli vi, klerikalni hinavci, z vašim omahovanjem. Meščansko šolo ima mesto Jesenic že Radovljica zagotovljeno. «Pasujejo» tam doli pač «jeberalci», ki znaže malo bolj smotreno «delovati in delati» nego vi, hinavci! Pa, saj se vse enkrat maščuje!

Radovljiške novice.

Osebnosti. C. kr. davčni upravnik Josip Ahlin je premeščen v enaki lastnosti v Kranj.

Vojaki - kolesarji so nas zapustili dne 29. avgusta. Ker so bili ti vojaki v pretežni večini Slovenci, so bili prav priljubljeni. V mestu ni sedaj več tistega življenja in vrvenja, kakor prej.

Pouk v c. kr. petarski šoli se je pričel dne 1. septembra. Priglasilo se je zopet več učencev in učenk. Ljudje so pač pričeli uvidevati, da jim petarstve obeta dosti dobička. — Nasadi vrh, ki se nahajajo ob Savi pri Radovljici, kažejo prav lepo, in rezatev obeta biti nad vse zadovoljiva.

Redna seja c. kr. okraj. šol. sveta v Radovljici se je vršila dne 1. septembra t. l. ob 3. uri popoldne. Predsednik zaznamuje, kar se je rešilo predsedniškim potom. Izreka dalje najlepšo zahvalo poslavlajočemu se članu A. Grčarju — ker je šel v pokoj — za mnogoletno plodonosno delovanje v tem zastopu. — Sestavijo se terno-predlogi za nadučiteljska mesta v Ovišah in na Dobravi pri Kropi. Odloži se pa ternopredlog za nadučiteljsko mesto na Boh. Beli do prihodnje seje. Dovolji se možitev neki učiteljici, ravnotako se nasvetuje v odobrenje menjavo dveh definitivnih učiteljic. — Učiteljici Katarini Drol se prizna peto petletnico. — Nasvetuje se nagrade za kmetijski pouk siročim učiteljem: Azman - Breznica, Žirovnik - Gorje, Pleničar - Kropa, Korošec - Mošnje, Jeglič - Dovje, Rihteršič - Srednjavas, Semar - Lesce. — Priporoča se nagrado za ročna dekliška dela: Markovšek Jospina - Ljubno. Ravnotako se toplo priporoča podpora dvema obolelim učiteljicama. — Pri razgovoru o prošnji za draginjsko doklado, predlaga član c. kr. okr. šol. sveta, državni poslanec Jos. Pogačnik, da naj deželni šolski svet, oziroma deželni odbor sploh pripozna vsemu učitelstvu radovljiškega okraja posebne draginjske doklade, kajti tu je življenje naravnost pretirano drago. Slednjic se odobri več nadzorniških poročil in računov krajnih šolskih svetov.

Jesen že stopa v deželo. Prve oznanjevalke so že tu. Podlessek se sramežljivo prikazuje iz zemlje, lastavice se zbirajo okrog zvonika in višjih hiš ter se vadijo v letanju. Kukavica in kobilar sta se že poslovila od nar. Gorski vrhovi so dobili malo bele odeje in čez polje piha dokaj oster veter. Dijaki in tujci se že tudi polagoma poslavljajo od nas, najboljši znaki jeseni.

Godovi prihodnjega tedna:

4. Rozalija, Rožica; 5. Lavrencij Just, Viktorin, Nedeljka; 6. Hermogen, Pelagij, Nišava, Radonica; 7. Bronislava, Regina; 8. Rojstvo Mar. Dev., Nenada, Tolimir; 9. Korbinijas, Gorgenij, Usemir; 10. Nikol., Pulherija, Nepostoj, Rakita.

Sejmi prih. teden na Gorenjskem:

5. v Kranju.

V Kranju, dne 8. septembra 1910.

Državnoborska volitev v Beli krajini. Ker je odstopil državni poslanec pl. Suklje, se bo vršila v kratkem nadomestna državnoborska volitev v Beli krajini. Narodno-napredna stranka kandidira deželnega poslanca E. Gangla, belokranjskega rojaka.

Podržiavljanje okrajnih šolskih nadzornikov. Naučni minister grof Stürgkh hoče baje okrajne šolske nadzornike nastaviti kot državne uradnike; vsi deželni šolski sveti so dobili tozadevne cirkularje.

Črna gora — kraljestvo. V nedeljo je imela narodna skupščina slavnostno sejo, v kateri je bila Črna gora na svetem očinu proglašena za kraljestvo. Knez Nikita ima naslov: Nikolaj I., kralj Črne gore. V nedeljo so tudi izrekli svojemu namenu novo zgrajeno vladno palačo.

Volitve v Hrvatski. V budimpeštanskih političnih krogih se mnogo govori o bodočih volitvah v Hrvatski. Prevladuje mnenje, da se potrosi tudi v Hrvatski kakor na Ogrskem za volitve obilo demarja, da se zdrobi moč koalicije! Tudi nameravajo korigirati srečo v korist vlade pod pretezo vzdrževanja miru in reda; morda na tak način, kakor med Slovaki! Tudi če bi se prelivala kri, kaj to ženira grofa Khuena, ki hoče na vsak način dobiti v Hrvatski pokorno stranko.

Sensacionalne odkritje v Srbiji. «Narodni list» primata senzacionalno odkritje, da je bil srbski kralj Aleksander po nasvetu nekega starega svetovalca določil v tajnem testamentu sebi za naslednika princa Jurija Karagjorgjeviča ter da bi bil ta testament tudi objavljen, ako bi kralj ne bil poginil tragične smrti. Zraven tega trdi list, da je kralj Aleksander pripravil l. 1903 upad srbske vojske v Staro Srbijo in Macedonijo ter da bi se bila morda razvila v Prizrenu srbska zastava že koncem leta 1903, ako bi ne bil končal kralj tako žalostno.

Novičar.

Ljubljanska zadeva.

Zadnji terek so volili v Ljubljani župana. Izvoljen je bil soglasno zopet Ivan Hribar, ki je volitev sprejel. Drugi dan je vlada razpustila občinski svet in postavila vladnega komisarja. Po našem mnenju bilo je to postopanje napredne stranke edino pravilno, edino isto, ki je vstrezalo doslednosti, močatosti in pogumnosti. Ko se je izvedelo, da hoče vlada predlagati, da se Hribar ne potrdi, je bilo vsake lazenje okoli Schwarzovega in Haertlinovega tajfuka politična hiba, kajti stranka bi bila v tistem trenutku mrtva, ko bi hotela naprej životariiti s sredstvi in pripomočki, kateri bi ugajali naši vladi. Mi se strinjamo s tistimi, ki pravijo, lepša je smrt na bojnem polju, nego počasno hiranje. Sicer pa danes še nihče me ve, kdo bo ta vladni korak bolje občutili, ali slovenska napredna stranka ali baron Bienenrth.

Razpust občinskega sveta je naznanila vlada tudi deželnemu odboru ter zahtevala njegovo izjavo. Deželni odbor se je takoj izjavil, in ta izjava je zelo značilna. Vse javno mnenje, ki se je pečalo z župansko krizo v Ljubljani, izvzema «Slovenca», vse javno mnenje slovenske in nemške in francosko povdarja, da je za avtonomijo občine opasno, če se mirno gleda, ko vlada soglasno voljenega župana ne predlaga v potrditev. To je korak, ki zanima slovenskega liberalca in nemškega radikalca, v tem soglašajo z nami izjemoma celo graški listi. Samo najvišja avtonomna oblast v deželi, naš deželni odbor, za to nima nobenega čuta. Z lakajsko pohlevnostjo je vzel deželni odbor dopis deželne vlade v vednost, v svojem odgovoru se niti z besedo ne dotakne občinske avtonomije, samo eno željo ima: postrani škilil želi, da bi pri tej krizi nekaj odpadlo za kranjski klerikalizem, kar v njegovem žargonu pomeni «ljudstvo».

Položaj je sedaj jasen. Napredna stranka se bo borila s tremi frontami, zmagala bo, če bo edina. Zaraditoga je zadnji čas, da ponehajo petelinji boji naprednih ljubljanskih dnevnikov, da ponehajo «sfere», «zaupnice» in plahasta pretenja.

Ta mljše-zabja borba je bila pred županovo volitvijo neukusna, smešna, deplavirana, danes je — brezvestna.

Kranjski občinski zastop je imel dne 27. avgusta t. l. sejo. Prešel je preko čitanja zapisnika, na kar poroča g. župan, da se je povodom cesarske slavnosti dalo iz ubožnega zaklada 300 K ubožcem, kar se naknadno odobri. Gospod Fran Omersa je daroval povodom svojega odlikovanja mestnim ubožcem 100 K, umrla M. Zhismann pa 400 K, katere se je na njeno željo na dan pogreba razdelilo. Zapustila pa je tudi znatne vsote gasilnemu društvu, dijaški kuhinji i. t. d., vsled česar se navzoči v znak hvaležnosti dvignejo s sedežev. — V zaupno komisijo, v smislu § 17. obč. r. se imenuje namesto g. Ivana Rakovca, ki je to mesto odklonil, g. Vilka Rusa. — Gospod župan poroča, da občina nima tajnika, vsled česar se sklene to mesto razpisati. — Ugodi se prošnjam: Iv. Pr. Lampreta za podelitev koncesije za kavarniško in gostilniško obrt; podružnice trgovskega društva „Merkur“ v Kranju glede odpiranja in zapiranja trgovin; Josipine Kocmut, da sme postavljati pred hišo št. 117 nekaj mizic za goste proti letnemu plačilu po 1 K v ubožni zaklad; Leopoldu Blazniku za sprejem v domovinsko zvezo. — Nato vzame občinski zastop na znanje poročilo „Dijaške kuhinje v Kranju“ ter da odboru absolutorij; pregledovalcem računov izvoli gospoda Korošca in Sajovica, v novi odbor za leto 1910/11 pa imenuje gospode: Vinka Majdiča, dr. Vlad. Herleta in dr. Edv. Šavnika. Obenem se izreče dosedanjemu odboru zahvala za uspešno delovanje. — Nato se odobri besedilo prejemnih listin glede volila Gabrijele Scaria, ugodi se prošnji hranilničnih uradnikov za sistemiziranje plač, na kar zaključijo gosp. župan sejo.

Slovenci, dajte svoje otroke v slovenske šole! Pričetek šolskega leta se bliža. Ker je mnogo slovenskih staršev, ki iz nevednosti, še bolj pa iz narodne nazavednosti vpisujejo svoje otroke kar tjavendan v razne šole, bodisi nemške ljudske, javne kakor zasebne, in ravnotako nemške srednje, ne da bi pomislili, da s tem otroka raznarodujejo, s ponemčevanjem mučijo in v napredovanju ovirajo, da otrok sploh ne uspeva v šoli, — se nam zdi potrebno, slovenskim starišem o pravem času še zaklicati: Kdor je v resnici zaveden Slovenec, ne sme in ne bo dal svojega otroka v kako nemško šolo, temveč v slovensko, bodisi ljudsko ali srednjo, ker je sramota, če kdo nasprotno dela. Otrok ima, ko stopi iz slovenske ljudske šole, dovolj podlage v nemščini, da bo tudi na srednji šoli pouk v nemškem jeziku obvladal kolikor treba. Tam se itak dovolj nemščine goji!

Prememba posesti v Kranju. Gospod Lovro Rebolj je prodal svojo hišo ob tržiški cesti gosp. Štefanu Lubainšku za 14.000 K, ono na glavnem trgu pa gosp. Ivanu Potočniku, čevljarskemu mojstru v Kranju, za 16.000 K. — Gospod Ivan Potočnik je prodal svojo hišo tik škofije g. Franu Štrnu, uradniku okrajnega glavarstva, za 16.000 K,

Sokol v Kranju priredi 8. t. m. svojo redno javno telovadbo spojeno z ljudsko veselico. Javna telovadba se vrši na društvenem telovadišču na Gasteju ob 3. uri popoldne; vsi pšina 50 vin., sedeži 1 krono. Po javni telovadi je veselica v društvenih prostorih in poleg; vstopnina 20 vin. Pri javni telovadbi sedelujeje učenci, učenci, trgovskoobrtni naraščaj in člani. — Javna telovadba je račun e sokolskem delovanju in mora biti dokaz in slika pravilno urejene telovadbe. Lepo urejena in izvedena mera vzbuditi v občinstvu zanimanje in zmisel za telovadbo sploh. Ako naj javna telovadba ustreza vsem tem zahtevam, je potreba marljive priprave in neumorne pile, da doseže izvedba končno vzoren rezultat. — Javna telovadba je praznik vsakega društva. Od enega sokolskega zleta do drugega moremo zaznamovati napredek, od enega do drugega mogočno rastemo. In tako tudi v prihodnji četrtek. Naj bi torej kranjske in okoljske občinstvo s svojim obiskom pokazalo, da je Sokol še vedno njegov ljubljenc. Na zdar!

Glasbena šola v Kranju. (Podružnica «Glasbene Matice v Ljubljani».) Vpisovanje v glasbeno šolo se vrši v četrtek, petek in soboto — 8., 9. in 10. septembra l. 1910 — vselej dopoldne od 10. do 12. ure in popoldne od 2. do 4. ure v I. nadstropju (nova hiša g. J. Kuslana) v društvenih prostorih ob glavnem trgu. Redni pouk v vseh predmetih se prične v četrtek, dne 15. septembra. Glasbeno šolo vodi gospod Ziga Polasek, solski voditelj in redni glasbeni učitelj (absolvent pranskega konservatorija in državno izprašan za violino, orgle, petje in klavir). Učni predmeti: 1. Violina. 2. Klavir. 3. Solopetje. 4. Zborovo petje (deski, dekliški in dijaski zbor). 5. Glasbena teorija. 6. Harmonija in kontrapunkt. Pouk pa se uvede eventuelno tudi še v nekaterih drugih glasbenih predmetih in instrumentih. Pogoji vsprejema: 1. Ukovina za violino, klavir, solopetje, harmonijo in kontrapunkt ter za druge instrumentalne predmete po 4 K na mesec. 2. Ukovina za glasbeno teorijo 2 K za pol leta. 3. Ukovina za zborovo petje 1 K za pol leta. 4. Vpisnina za vsakega učenca 2 K za tekoče šolsko leto; vendar pa se vpisnine prosti oni, ki obiskujejo zborovo petje in glasbeno teorijo. V vsakem predmetu je pouk dvakrat na teden. Gojenci, ki žele, da se jim čas pouka v šoli pomnoži, plačajo primerno višjo ukovino. Revne, marljive in nadarjene gojence oprostí odbor plačevanja šolnine popolnoma ali deloma.

Znani dobrotnik gosp. Franc Omersa je daroval akad. fer. društvu «Vesna» 30 K. Živel!

Gorelo je dne 29. t. m., ob šestih zvečer na podu posestnika Janeza Trillerja, p. d. Tičarja v Drulovki. Na lice mesta sta prihiteli gasilni društvi stražiško in kranjsko.

Na c. kr. cesarja Franca Jožefa gimnaziji v Kranju se bodo vršili vzprejemni izpiti za prvi razred dne 9. septembra od pol 9. ure naprej. Razenci, ki žele biti sprejeti v I. razred, naj se oglasijo v spremstvu svojih staršev ali njih odgovornih namestnikov dne 7. septembra od 9. do 12. ure pri gimnazijskem ravnateljstvu. S seboj naj prinesejo krstni ali rojstni list in obiskovalno izpričevalo. Vnarnji učenci se lahko oglasijo tudi pisмено, ako pošljejo gori imenovani listini pravčasno po pošti. V II.—VIII. razred se bodo učenci sprejemali dne 10. septembra od 8. do 12. ure. Šolsko leto 1910/11 se začne dne 12. septembra s slovesno službo božjo na čast sv. Duhu.

Pri mestnem županstvu v Kranju je izpraznjena služba občinskega tajnika z mesečne plačo 180 K. Prosilci, zmožni slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi in izvežbani v občinskem poslovanju, naj vložijo svoje, z dokazili sposobnosti opremljene prošnje, do 10. septembra t. l.

Iz Stare Loke se nam piše: Odkar so v imenu klerikalizma pričeli v naši vasi razni ptiči uganjati svoje neslanosti, je od nas izginil dosedaj neskaljeni mir. V poznih urah se vlačijo trume znanih ponočnih ptic po zakotnih gostilnah, v katerih se obnašajo prav nečedno. Take daleč je naše katoliško izobraževalno društvo privedlo svoje člane, da nekateri od njih po celi dve uri ne razločujejo sobe od stranišča. Upamo, da bodo dotičnega junaka imenovali še častnim članom. — Pa še kaj drugega si izmislijo naši Čuki. Naenkrat se zasliši zvečer na vasi huronsko kričanje. Prikaže se tropa Čukov z gorečimi bakljami. Svojemu dičnemu voditelju, kaplanu Balohu so priredili podoknico. Če je zato vas v nevarnosti pred ognjem, to tem nezrelim fantičem ni mar. Med njimi smo opazili tudi uniformirane gasilce. To je bila želja organista, ki ima popolnoma pod oblastjo načelnika požarne brambе. Na intervencijo tega mladeniča je dala požarna bramba Čukom baklje v uporabo, ne da bi se zato vprašalo merodajne faktorje. O tem homo že se govorili. Podnačelniku požarne brambе, organistu, pa svetujemo, naj rajše malo večkrat sede k svojim orgljam, da sam ne bo treba iz strahu pred strašnimi disonancami masiti useš. Drugi naš nasvet je, naj pusti vaše politiko pri miru. Naravnost otročje je in za starološko čukarijo jako značilno, da pošilja ta nezreli fantič v znani «Domac», prav: «Lazi-ljub» razne osebne napade. To se mu zna še bridko maščovati!

Strašen uboj v selški dolini. V nedeljo se je zgodil blizu Zeleznikov zlotin, ki ima svoj izvor

zopet v katoliški mestrnosti in prepirih med sorodniki, ki se zlasti na Gorenjskem tako zelo razširjeni. Ivan Tušek, po domače Megušar, iz znane inteligentne rodbine Tuškove iz Megušnice pri Martinovem vrhu, se je vračal v nedeljo ob pol treh popoldne iz gostine Flander v Zeleznikih proti domu. V grapi pa ata se srečala s Susterjem, po dom. Kosom iz Ojstrrega vrha. Iz starega sovaštva se je tudi to pot med Susterjem, bratom Tuškove žene, in Tuškoma vnel prepír, v katerem je Suster s hlobovim krajcem pobil Tuska na tla in ga na tleh ležečega z okovanimi čevlji tako osuvul po telesu, da se se poznali celotni odtiski čevljev na njena in na je počil mehur. Živinski zločinec je na to pustil svojo žrtev in Tušek se je še z zadnjimi močmi privlekel do Sivarja, kjer je doma njegov prvi hlapec. Ko so ga videli ženske, ki so bile doma, krvavega, jim je še odgovoril na njihovo vprašanje, kaj se mu je pripetilo: «saj me vidite», potem pa se je onesvestil, in kmalu na to umrl. Mrtvega so prepeljali v Selca, kjer se je izvršila sodna obdukcija. V terek so ga v Selcih pokopali. 27letni Ivan Tušek je oče dveh nedoraslih otrok, velik posestnik in kot odločen naprednjak član «Sokola» v Zeleznikih. Suster pa je star 40 let, tudi oženjen in pristaš «S. L. S.». To je zopet žalostna slika in dokaz, kako podivjanost napravlja duhovščina med svojimi ljudmi, ker skrbi pač za politiko, ne pa za dušno in srčno izobrazbo naših zaostalih ljudi.

Promotivno gasilno društvo v Stražišču priredi dne 4. septembra ob 8. popoldne javno tombolo na gostilniškem vrtu gospe Šmid na Gasteju. Po tomboli ljudska veselica in koncert godbe gasilnega društva iz Kranja. Šaljiva pošta, umetni oženj itd., itd. Vstopnina h koncertu 30 v. Čisti prebitke je namenjen za napravo gasilnega orodja, zato se preplačila hvaležno sprejemajo. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor. — V slučaju neugodnega vremena se vrši tombola teden pozneje, to je dne 11. septembra t. l.

Telovadno društvo «Sokol» v Trziču priredi dne 11. t. m. ob 8. popoldne pri svoji telovadnici veselico. Na vspredu je javna telovadba ženskih članic, naraščaja in članstva. Po telovadbi je prosta zabava in ples. Telovadno društvo «Sokol» v Trziču prosi vsa bratska društva, da prihite, če le mogoče ta dan v Trziču, da povzdignejo slavnost in pokažejo tržiškemu Sokolu, da so mu prijatelji in zavezniki. Vlak odide iz Kranja v Trziču ob 12:38 pop. in iz Trziča v Kranj ob 6:20 pop. in ima zveze proti Ljubljani in Jesenicam. Trziški «Sokol» se nadeja obilne udeležbe oseb, ki jim je mar sokolstvo in slovenstvo. Zato v Trziču dne 11. septembra t. l.

Letošnji občni zbor akad. fer. društva «Prosveta» se vrši dne 5. septembra t. l. v hotelu «Mirja» zvečer točno ob 7. uri s sledečim vspredom: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo odborikov. 3. Poročilo podružnic. 4. Poročilo predglednikov. 5. Volitev predsednika. 6. Volitev odborikov in namestnikov. 7. Volitev preglednika. 8. Samostojni predlogi. 9. Slučajnosti.

Prve veselice priredi Kmetijsko izobraževalno društvo v Sovodnju v nedeljo, dne 18. septembra t. l. ob 3. uri pop. v prostorih g. Valentina Freliha na Opalti. Vspreod: pozdrav gostov, srečkanje in prosta zabava. Vstopnina 30 vinarjev. Vsako darilo se hvaležno sprejema. Vse prijatelje ljudstva vlijudno vabi odbor.

Aljažev dom je obiskalo do 31. m. m. 1029 oseb.

Rožičeva glava, ki so jo našli na B-gunjsčici, je preiskala graska fakulteta in dognala, da Rožičeva glava ne kaže nobenih znakov, da bi bila zadeta od kroglice, kakor tudi nobenih znakov, da bi bila glava odrezana.

I. narodno-radikalni zaupni sestanek se vrši v Ljubljani v veliki dvorani Mestnega doma v dne 6., 7. in 8. septembra 1910. s sledečim vspreodom: Dne 5. septembra zborujejo programatični odseki posameznih društev. Dne 6. septembra: Ob 1/2 9. začetek sestanka in volitev predsedstva.

Nato slede referati. Tov. R. Krivic: Versko vprašanje. Tov. Fr. Šlibar: Narodnostno vprašanje. Tov. Agneletto: Gospodarsko vprašanje. Dne 7. septembra: Tov. Jak. Uratnik: Socialno vprašanje. Tov. Černič: Politično vprašanje. Tov. Šemrov: Organizacija. Dne 8. septembra: Zaključno zborovanje in prebranje resolucij. Sestanek se vrši po § 2. in sicer se začne vedno ob 1/2 9. dopoldne in se nadaljuje ob 1/2 3. popoldne. Vsak pristaš nar. rad. struje naj smatra sestanek za obvezen. Za prenočišča je preskrbljeno. Vabila, oziroma legitimacije se dijakom ne pošiljajo, ampak se dobe do 5. septembra vsak dan od 10—11. v prostorih akad. fer. društva «Prosveta». Vsa pojasnila daje «Pripravljalni odbor za I. nar. rad. zaupni sestane», Ljubljana, Mestni dom.

Požar v Naklem. Glede našega poročila se nam je vrnila neljuba pomota. Zasebni pivški vodovod je bil namareč takoj na razpolago ne šele proti koncu. Tudi hidranti so bili na razpolago, a se niso mogli rabiti, ker vse požarne brambe niso imele do 900 metrov cevi.

Poročill se bo prihodnji terek, dne 6. t. m., gospod Franc Kuralt, gostilničar «pri Jeleni» in posestnik v Kranju z gospico Franjico Paplerjovo, hčerko veleposestnika v Doslavčah pri Lescah. Bilo srečno!

Najnovejši izum — Slovenca. Gospod M. J. v Mengšu na Gorenjskem je iznašel popolnoma nov zrakoplov, s katerim poizkusi svoj prvi polet dne 4. septembra; dosedaj so se vsi poleti posrečili. Kdor se za avijatiko zanima, naj pride navedenega dne v Mengš, kjer si lahko ogleda tega najnovejšega ptiča. Polet se vrši med 3. in 4. popoldne, ako bodo dopuščali vetrovi in — teža.

Telovadno društvo «Sokol» v Kamniku priredi na nedeljo, dne 4. septembra javno telovadbo v zvezi z veliko ljudsko veselico. Na ta dan stopi društvo pred širo javnost, da pokaže sad svojega dela. Na občinstvu pa je, da podpre s svojo udeležbo društvo moralno in gmetno ter mu tako pomore do večjega napredka.

Lov na divje kozle na kamniških planinah. Oj dne 4. do vštete 7. septembra 1910, se vrši na kamniških planinah (od Grintavca do Ojstrice in v predgorji) lov na divje kozle ter se slavno občinstvo prosi, da naj v tem času opusti hojo po kamniških planinah, da se ne zgodi nesreča in se ne moti lov.

Današnji številki je priložen kot priloga 8. zvezek «Slovenske gospodinje».

Loterijska srečka dne 28. avgusta t. l.
Trst 3 79 56 40 34

Kje se dobro je?

Kjer znajo pravilno pripravljati! Izborne! Paketote. Receptno knjigo vsakomur zastoj pošilja Prva kranjska žovarna testenin v Il. Bistriol. 72 3—3

10 kron dnevno! 198 10—1

Lahek zaslužek za vsakega v mestu in na deželi, tudi v majhnih krajih. Pošljite Vaš naslov po dopisnici na tvrdko Jakob König, Dunaj VII./3. Poštni urad 63.

Stanovanje

s petimi sobami, shrambo, dvema kletema in malim vrtom

se odda v najem s prvim vinotokom.

Več se izve pri 196 3—2

L. Rebolju v Kranju.

Žlindra

Kdor takoj kupi, dobi še poseben popust!

zajamčena, po najnižji ceni se dobi samo pri

Porabite ugodno priliko!!

Agro Merkurju v Ljubljani in Trstu. Dobe se tudi vsa druga gnojila!

Hranilne vloge

se obrestujejo po 5 odstotkov. Izdaja hranilnih znamk.

Avstr. hranilna, kreditna in stavbena družba

reg. zadruga z om. poroštvom.

Centralna Dunaj, 8. Theobaldgasse 4. — Uradna kontrola.

Domače hranilnice

se dobe zastoj. 108 52-22

Darila.

Uredništvo našega lista je prejelo:
Ob priliki zagonetne zaroke nabrano za Narodni dom v Kranju pri Peterčku 4*40 K.

Najboljši češki nakupni vir.

Ceno posteljne perje!

1 kg sivega dobrega puljenega 2 K, boljšega 2 K 40 h; prima polbelega 2 K 80; belega 4 K; belega, puhanega 5 K 10 h; 1 kg velefinnega snežnobelega puljenega 6 K 40 h, 8 K; 1 kg puha, sivega 6 K, 7 K; belega, finega 10 K; najfinejši prsni puh 12 K. Kdor vzame 5 kg, dobi franko.

Izgotovljene postelje

iz gostonitega, rdečega, modrega, belega ali rmenega nankinga, pernice, 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema zglavnikoma, vsak 80 cm dolg, 60 cm širok, napolnjen z novim, sivim, jako stanovitnim puhastim posteljnim perjem 16 K; napolnjen puh 20 K; puh 24 K; samo pernice po 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; zglavnice 3 K, 3 K 50, 4 K; pernice, 200 cm dolge, 140 cm široke, 13 K, 14 K 70 h, 17 K 80 h, 21 K; zglavnice 90 cm dolge, 70 cm široke 4 K 50 h, 5 K 20 h, 5 K 70; spodnja pernice iz mo nega, črtanega gradla 180 cm dolge, 116 cm široke 12 K 80 h, 14 K 80 h.

Razpošiljanje po povzetju od 12 K naprej franko. Dovoljena je zamena. Za neugajajoče se denar povrne.

S. Benisch, Dešenice št. 821, Češko.

Obsežni ceniki zastoj in franko. 192 50-2

Svarilo!

Schicht-ovo milo je pravo

samo z imenom

Schicht

in z znamko „Jelen“.

Čvrstejšega, zanesljivega

hlapca

sprejme v službo tiskarna

IV. Pr. Lamprot, Kranj.

199 **Proda se** 3-1

na Dolenskem zaradi ostarelosti 50 let obstoječa trgovina z mešanim blagom, katere ima mnogo stalnih odjemalcev. Hiša je enonadstropna in spada zraven gospodarsko poslojpe in krasen ort.

Zagrebski **Franck** kot tovarniško znamko priporočujemo kot priznani najboljši pridaček za kavo!

Kaj pomaga dobra kuha,
Če si bolnega trebuha!
Na želodcu ni bolan
Ta, ki vživa

Najboljše krepčilo želodca!

Sladki in grenki.

Ljudska kakovost liter K 2.40.
Kabinetna kakovost " " 4.80.

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

Šolske potrebščine

šolske zvezke, svinčnike, ravnila, peresa, držala, šolske torbice i. t. d., na drobno in debelo, kakor tudi vse druge galanterijske in špeci-rijske predmete priporoča po najnižjih cenah

J. Kušlan, Kranj, Glavni trg.

Keil-ov lak

najboljši lak za tla iz mehkega lesa

Keil-ova bela prevlaka (glazura) za umivalne mize 90 v.
Keil-ova pasta za čevlje po 80 v.
189 6-3
ima vedno v zalogi trdika

Keil-ov lak za zlatenje okvirjev 40 v.
Keil-ovo leščilo za pode 90 v.
Keil-ov lak za klobuke v različnih barvah.

Fran Dolenz v Kranju.

Črnomelj: Anton Zure. Ljubljana: Leskovic & Postojna: Anton Ditrich.
Idrija: Valentin Lapajne. Meden. Radovljica: O. Homann.
Kamnik: Eš. Hajek. Novo mesto: I. Pisek. Škofja Loka: M. Žigon.
Kočevje: Franc Loy. Zagorje: Rih. E. Mihelčič.

Jesenske narejene obleke

kakor tudi razno drugo ravno kar dožle jesenske manufakturno blago priporoča (osebno šolski mladini začetkom šolskega leta) po najnižjih cenah

trgovina J. Pfeifer, Kranj (poleg Jahačeve gostilne).

Velika zaloga klobukov, površnikov in havelokov.

202 -1

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Delniška glavnica K 5.000.000 K.

Stritarjeva ulica štey. 2

Rezervni fond K 450.000.

Podružnice v Splicetu, Celovcu, Trstu in Sarajevu.

78 52-28

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje vseh vrst po dnevnom kursu.

Išče se za takojšnji nastop
stavbeni

ključavničarski pomočnik

pri 201 2-1

Jož. Štirnu, ključavničarju v Kranju
(Gorenjsko).

Slab želodec ne prenese ničesar

in vsakdanji vzrok tega je: brezslastnost, bolečine želodca, slabost, nerednosti v prebavljanju, glavobol i. t. d.
Gotova odpomoč proti temu so 59 12-9

Kaiserjeve karamele iz melise.

Zdravniško preizkušene!

Oživljuje, prebave pospešuje
in želodec okrepuje sredstvo.

**Zavoj po 20 in 40 vinarjev v
lekarini v Trzinu.**

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškova ulica št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko ključavničarstvo.

Žično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru,
obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande,
stolpne križe, štedilnike i. t. d.

Specijaliteta: 88 52-26

valjični zastori (Rollbalken).

Šivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 49 52-30

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje zastoj.

Nikoli več!

ne menjam z mojim milom, odkar imam v rabi Bergmannove «Steckenpferd»-lijino mlečno milo (Znamka «Steckenpferd») od tvrdke Bergmann in Ko., Tesin ob L., ker je edino to milo najbolj učinkujoče vseh medicinskih mil proti solnčnim pegam, kakor tudi v dosego lepega, mehkega in nežnega tainta. Komad po 80 vin. se dobi po vseh lekarnah, drogerijah in trgovinah s parfimerijami i. t. d.

55 40-30

Štev. 513.

Naznanilo.

Na c. kr. cesarja Franca Jožefa gimnaziji v Kranju se bodo vršili **vzprejemni izpiti** za prvi razred

dne 9. septembra 1910 od pol 9. ure naprej.

Učenci, ki žele biti sprejeti v I. razred, naj se oglasijo v spremstvu svojih staršev ali njih odgovornih namestnikov dne **8. septembra od 9. do 12. ure pri gimnazijskem ravnateljstvu**. S seboj naj prinesejo krstni ali rojstni list in obiskovalno izpričevalo.

Vnanji učenci se lahko oglasijo tudi pismeno, ako pošljejo gori imenovani listini pravočasno po pošti.

V II. do VIII. razred se bodo učenci sprejemali dne **10. septembra od 8. do 12. ure.**

Šolsko leto 1910/1911 se začne **12. septembra** s slovesno službo božjo na čast sv. Duhu.

Ravnateljstvo c. kr. cesarja Franca Jožefa gimnazije

v Kranju, dne 29. avgusta 1910.

Štev. 1496.

RAZGLAS.

Pri mestnem županstvu v Kranju je izpraznjena služba

občinskega tajnika

z mesečno plačo 180 kron.

Prosilci, zmožni slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi ter izveščani v občinskem poslovanju, vložite naj svoje, z dokazili sposobnosti opremljene prošnje do **10. septembra 1910.**

Mestno županstvo v Kranju

dne 30. avgusta 1910.

Matija Ažman mizar : Kranj 123

nasproti klobučarja Ovčjaka

naznanja slavnemu občinstvu, da je prevzel obrt
Mihaela Pantarja v Kranju

za izdelovanje mrtvaških krst

ker je bila hiša onega prodana.

92 6-21

Krste se dobe vsakovrstne in po najnižjih cenah.

**Mestna hranilnica
v Radovljici**

**je prvi najvarnejši in največji
zavod za nalaganje denarja
v pol. okr. Radovljica na Gorenjskem**

Mestna hranilnica v Radovljici obrestuje vse hranilne vloge po 4 $\frac{1}{2}$ % od sto. Vse narasle in nedvignjene obresti pripisuje dvakrat na leto h kapitalu, in sicer 30. roznika in 31. [grudna, ne da bi bilo treba to zahtevati. Rentni davek od teh obresti plačuje mestna hranilnica sama, tako da dobi vsak vložnik 4 K 25 v od sto čistih obresti in poleg tega še dvakratne obrestne obresti na leto. Za vse vloge in njih obrestovanje jamči v smislu od c. kr. deželne vlade za Kranjske v imenu c. kr. ministrstva notranjih zadev — potrjenih pravil **mesto Radovljica** z vsem svojim premoženjem in svojo davčno močjo — in poleg tega hranilnica s svojim premoženjem in svojim rezervnim zakladom, kateri znaša sedaj nad **200.000 K.** :: **Mestna hranilnica v Radovljici daje največjo varnost za hranilne vloge med vsemi drugimi denarnimi zavodi v polit. okraju Radovljica.** Zato nalagajo c. kr. sodnije in drugi c. kr. uradi vse vloge od nedoletnih otrok in druge denarje le pri tej mestni hranilnici. — Kdor želi iz drugega denarnega zavoda prenesti denar v Mestno hranilnico v Radovljici, izroči naj ji le vložno knjižico, da se obrestovanje ne pretrga, dvig preskrbi hranilnica sama. Kdor želi pri Mestni hranilnici v Radovljici nalagati denar po pošti brezplačno, zahteva naj pri hranilnici poštno položnico, katere so vsakemu na razpolago. — **Posojila na zemljišča** dovoljuje proti 5% obrestovanju na amortizacijsko dobo, katero si lahko vsak dolžnik sam določi, namreč proti vračilu na 14, 16 $\frac{1}{2}$, 19 $\frac{1}{2}$, 25 ali 36 let, izjemoma tudi na 50 let. Tako vračilo je za vsakega dolžnika zelo ugodno, ker poplača napravljeni dolg z malimi odplačili mimogrede z obrestmi. Kdor si izposodi drugod recimo 300 K s 6% obrestmi, plača zanje v 36 letih 648 K golih obresti, ostane toraj še vedno 300 K dolžan. **Dolžnik mestne hranilnice v Radovljici se pa dolga docela iznebi, dasi plača v celj dobi še za 97 v manj.** Nadalje dovoljuje tudi posojila na me-nice in proti zastavi vrednostnih papirjev. Tudi za posojila je Mestna hranilnica v Radovljici prvi zavod v polit. okraju Radovljica. Kdor želi najeti posojilo ali dobiti kaka druga pojasnila, zglašuje naj se v hranilnični pisarni nasproti c. kr. okrajne sodnije, kjer se uraduje vsak dan od pol 9. do 12. ure dopoldne in od pol 3. do 5. ure popoldne razen v nedeljah in praznikih.

INGER

šivalni stroji

za vse le mogoče šivalne namene.

Dobe se v vseh naših prodajalnah.

SINGER Co., akcijska družba šivalnih strojev. 85 42-25

Podružnice povsod. Podružnice povsod. Kranj št. 53, nasproti c. kr. pošte.

118 18-9

Popravila šivalnih strojev
se izvršujejo v naši delavnici točno in stvarno.

SINGER Co.,
deln. družba šiv. strojev.
Največja in najstarejša trgovina s šivalnimi stroji v Avstriji.
Kranj, Glavni trg 53.

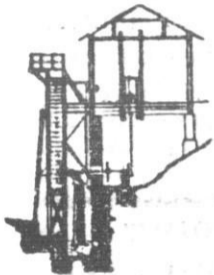
Lepo, zračno stanovanje

s 3 sobami, kuhinjo, shrambo in morebiti tudi s kletjo, se takoj odda za primerno ceno v novozgrajeni hiši 172 9

Franca Šusteršiča
na Priskovem pri „železnem mostu“.

G. Tönnies

v Ljubljani 52-16 188

tovarna za stroje, železo in kovinolitarna priporoča kot posebnost žage in vse stroje za obdelovanje lesa. Francis-turbine osobito za žagine naprave zvezane neposredno z vrtilom. Motorje za bencin in surovo olje, najcenejša gonilna sila.

Konc. zobarski atelje

ni več v Kranju

od sedaj nadalje samo v

Ljubljani

Stritarjeva ulica 7. 44 52-8b

Konc. zobotehnični atelje

O. Seydl

Električna gonilna sila.

Tovarna oljnatih barv, lakov in firuzov

Brata Eberl

črkošlikarja, lakirarja, stavbena in pohištvena pleskarja

Ljubljana Miklošičeve ulice 6, nasproti hot. „Union“

Ustanovljeno 1942. Telefon 154.

52-52

Edini : zobo : zdraviški : tehniški : atelje : v Kranju dr. Edvard : Globočnik : v isti hiši, kjer je lekarna.

Umetni zobje se izgotove v enem dnevu, popravila v nekoliko urah, začasna popravila takoj. Vsa tehnična dela oskrbuje preizkušen zobotehnik, Solidno delo.

Ordinacije vsak dan, tudi ob nedeljah. 220 52-52

Josip Pogačnik v Radovljici

krojaški mojster

Odlikovani 1909 na razstavah v Londonu in v Parizu s prvim darilom: častno diplomo, velikim zlatim častnim križcem in veliko zlato kolajno

priporoča cenjenemu občinstvu

svojo delavnico v izdelovanje vseh vrst oblik za gospode, uradniških uniform, salonskih, turistovskih in lovskih oblik ter ogrinjal.

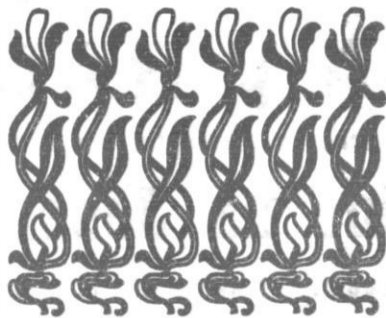
Vedno bogata zaloga angleškega, francoskega in brnskega sukna. — Naročila se izvršujejo po najnovejšem kroju točno in cenno ter se sprejemajo popravila.

Specijalist v izdelovanju frakov in salonskih sukenj.

Zajamčena je vestna izvršitev naročenega dela natančno po meri in izbranem kroju ter po želji naročnika. — Kdor si želi napraviti elegantne, fine, obenem trpežne in vsem zahtevam ustrezajoče obleke, naroči si jih naj pri tej tvrdki in postal bo stalen naročnik. 82 52-25

Vina

štajerska, dolenska, goriška, vipavska, istrijanska, dalmatinska, jamčeno pristna

ponuja po skrajno nizkih cenah

zadruga

282 52-89

Agro-Merkur

r. z. z. o. z. v Ljubljani.

Martinova cesta 20

Postajališče električne cestne

R. Lang

Martinova cesta 20

železnice pri šentpeterški cerkvi. 180-6

LJUBLJANA :: Zalagatelj društva c. kr. avstr. drž. uradnikov

Bogata zaloga pohištva yankov vrste v vseh oonah. Ogledala, slike v vseh velikostih.

Popolna oprava za vile. Specijaliteta: Gostilniški stoli.

Pohištvo iz železa, otroške postelje in vozički po vsaki oonj.

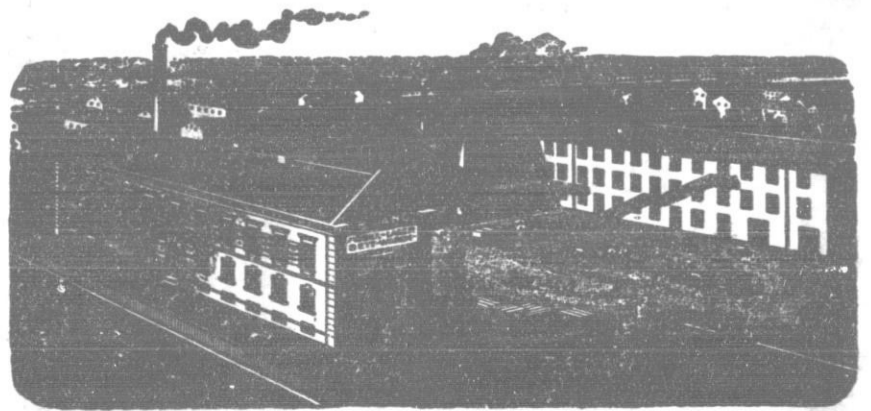
Modrool iz žilnatega omrežja, afričanske trave ali žimo, prve vrste vedno v zalogi.

Za spalno sobo od 180 gld. naprej. Divan z okraski.

Opravo za jedilne sobe, salone, pred-sobe, cele garniture.

Za sobo; postelja, nočna omarica, o-mivalna miza, obo-balnik, miza, ston-sko ogledalo.

Specijaliteta v no-vestnih balah. Ve-liki prostori, pri-tlično in v i. nad-stropju. Čudovito posni za hotela, vile in za letovišča 62 gld.

77 35-96
Kamnoseški izdelki iz marmorja za cerkvene in pohištvene oprave, spominki iz marmorja, granita ali sijenita, apno živo in ugašeno se dobi pri

Alojziju Vodniku Ljubljana
Kolodvorska
kamenarskem mojstru = ulica =

75 26-26

Prva tovarna

TOKAJSKEGA KONJAKA

naznanja s tem p. občinstvu, da je njen destilat za mesto Kranj, Škofjo Loko in Tržič pri gosp.

F. Dolenzu v Kranju

depozitirala, ter ima izključno samoprodajo le tvrdka Dolenz. Steklenice za pokušajo so po 40 vin. in se dobijo pri g. Dolenzu.

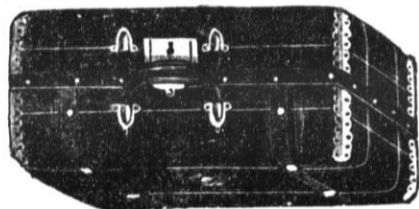
Anton Adamič

KRANJ :: Glavni trg.

Glavna zaloga: nasproti lekarni.
Podružnica: zraven župne cerkve.

176 13-6

svoje bogato založene trgovine galanterijskega, norimberškega modnega blaga, šolskih potrebščin, papirja, igrač in raznih pokrival. :: Predtiskarja!

Tovarniška zaloga otroških vozličkov in koččkov.

Cene radi pomanjkanja prostorov zelo ugodne!

Ne mudite prilike! Na debelo in drobno!

191 52-2

Največja trgovina na Gorenjskem.

Rudolf Rus

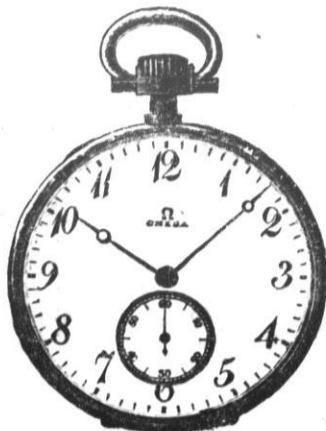
urar v Kranju

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki poštnine prosti.

Pozor!

Zaloga gramofonov najnovejšega sistema. :: Plošče najlepših slovenskih komadov.

Ustanovljeno leta 1885.

Glinaste peči

147 52-11
štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Dreise

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov v Ljubljani.

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najboljše kosmetično zobočistilno sredstvo

Seydlin

Izdelovatelj **O. Seydl**

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

42 52-26
dobi se
lekarni
šolnik

Čitajte in priporočajte!

„Več luči!“

Poljudna zbirka potrebnih, poučnih, zabavnih in aktualnih spisov za slovensko ljudstvo. Izhaja periodično, najmanj štirikrat na leto.

1. snopič: Cerkevne pristojbine ali štolnina z dodatkom Kako se določa kongrua?
2. snopič: Kako naj sina oprostim vojaščine in druge važnejše določbe glede vojaške dolžnosti.
3. snopič: HALLEYJEV KOMET (REPATICA)
4. snopič: Bira, kongrua in cerkvena konkurenca
5. snopič: Štiri črtice, namreč Nekaj iz življenja fajmoštra Božidarja Kozamernika. — Kako dolg rep je imel pes svetopisemskega Tobije. — V nebesih. — Konec sveta in sedež za „nebeško kraljestvo“
6. snopič: KAKO JE LEP VOJAŠKI STAN...

Cena 20 vinarjev.

Dobiva se v založni tiskarni Iv. Pr. Lampret v Kranju ter v knjigarnah in trafikah

POSOJILNICA V RADOVLJICI

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po

4 1/2 %

Rezervna zaklada

iznaša:

K 100.623.40

Denarni promet

v letu 1909:

K 4.000.000

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjžice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe brez amortizacije po 5 1/4%, ali z 1% amortizacijo, na menice pa po 6%. :: Eskomp-tirajo se tudi trgovske menice.

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.

Uraduje se v centrali in v podružnici

vsak dan od 8.—12. ure dopoldne in od

2.—6. ure pop. izvzemši nedelje in praznike.

Poštno-hranilnični račun centrale št. 45.867.

Podružnice na Jesenicah št. 75.299.

181 52-5